

Haitallisten vieraslajien torjunta laiduntamalla

Itäisen Helsingin laidunalue selvitys 2025

Helsinki

Kaupunkiympäristön aineistoja 2025:22

Haitallisten vieraslajien torjunta laiduntamalla

Itäisen Helsingin laidunalue selvitys 2025

Kuvailulehti

Tekijät	Auli Hirvonen ja Katriina Koski (ProAgria Etelä-Suomi / MKN Maisemapalvelut)
Nimeke 2025	Haitallisten vieraslajien torjunta laiduntamalla – Itäisen Helsingin laidunalue selvitys
Sarjan nimeke	Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön julkaisuja
Sarjanumero	2025:22
Julkaisuaika	10/2025
Sivuja	80
ISBN	978-952-386-651-5 (verkkoversio)
ISSN	2489-4230 (verkkojulkaisu), verkkoversio pdf
Kieli, koko teos	Suomi
Kieli, yhteenveto	Suomi

Tiivistelmä:

Tämä selvitys on tehty osana OmaStadi budjetointia. Vuonna 2024 ehdotettiin laidunalue selvityksen tekemistä eli löytyisikö Helsingistä alueita, joissa lampaita voitaisiin hyödyntää. Selvitys toteutettiin Itä-Helsingin alueella vuonna 2025. Mukana selvityksessä oli 11 erilaista niitty- ja metsäaluetta. Oleellisena kriteerinä valituille selvityskohteille oli alueilla esiintyvät haitalliset vieraskasvilajit. Laidunnus on tehokas tapa torjua haitallisia vieraskasvilajeja.

Selvityksen yhdestätoista kohteesta kuusi osoittautui selkeästi hyväksi laidunnuskohteeksi. Kolme kohdetta ei sopinut laitumeksi ja kahdessa laidunnus olisi tietyillä edellytyksin mahdollista.

Selvitystyön toteutti Etelä-Suomen MKN Maisemapalveluiden maisema-asiantuntijat Auli Hirvonen ja Katriina Koski. Maastotyöt tehtiin kesällä 2025 ja työ valmistui 31.10.2025.

Avainsanat	Laidunnus, luonnon monimuotoisuus, haitalliset vieraskasvilajit, sopimuslaidunnus
------------	---

Sisällys

Johdanto	8
1.1 Kohteiden sijainti	10
1.2 Selvityskohteiden arvot	10
1.3 Työn tavoitteet	13
1.4 Menetelmät	13
2 Laidunnus viheralueiden kunnossapitotoimena	14
2.1 Laidunnuksen toimet	14
2.2 Laidunnuksen hyödyt luonnon monimuotoisuudelle	16
2.3 Mitä tulee tietää laiduneläimistä	16
2.4 Laiduntajista viestintä	18
2.5 Onnistuneen sopimusalaidunnuksen askeleet kaupungissa	19
2.6 Laidunnuksen rahoitusmahdollisuudet	20
3 Laidunnus haitallisten vieraslajien torjunnassa	22
3.1 Vieraskasvilajit.	22
3.2 Kokemuksia vieraslajien torjunnasta laiduntamalla	23
3.3 Eläimille myrkylliset tai haittaa tuottavat kasvit	24
4 Selvityskohteet	26
4.1 Bredbackan kaava-alue	28
4.2 Fastholma	32
4.3 Jollaksen kartanon niitty.	38
4.4 Linnanpellon puiston länsipää	42
4.5 Meri-Rastila niitty	46
4.6 Puotilan kartano	50
4.7 Sjököllan torpan ympäristö	54
4.8 Tankovainion niitty	58
4.9 Uussillanpuisto	62
4.10 Uutelan niitty	66
4.11 Vuosaarenhuipun niitty	70
5 Selvityksen tulokset	76
Lähteet ja lisätietoa:	78

Kuva 1. Komealupiini Sjököllan torpan niityllä

Johdanto

OmaStadi on Helsingin tapa toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Se tarkoittaa, että kaupunkilaiset saavat ehdottaa ja äänestää asioita, joita omalle asuinalueelle toivotaan. Vuonna 2024 ehdotettiin laidunalue selvityksen tekemistä eli löytyisikö Helsingistä alueita, joissa lampaita voitaisiin hyödyntää. Ajatuksena on, että lampaat toimisivat haitallisten vieraslajien torjujina. Samalla ne toisivat iloa kaupunkilaisille ja tarjoaisivat palan maaseutua lähialueisiin.

Helsingin niittyverkostoon sopivat hyvin myös laidunnetut niityt. Laidunnus lisää selkeästi niittykasvien ja hyönteisten elinmahdollisuuksia ja tuo lisäarvoa niittyverkostoon. Mukana selvityksessä oli myös metsäisiä alueita, joissa oli niittyaukkoja. Rehevöityneet ja haitallisia vieraskasvilajeja kasvavat niityt ja metsät hyötyvät eniten laidunnuksesta.

Laidunnus on tehokas tapa torjua haitallisia vieraskasvilajeja. Tarvitaan myös paljon lisätietoa uusien vieraskasvilajien torjunnasta laiduntamalla. Haitallisten vieraskasvilajien lukumäärä kasvaa kokoajan ja tieto siitä, mitkä vieraskasvilajit kelpaavat laiduneläinten ravinnoksi, on puutteellista. Vanhat tutut komealupiini ja jättipalsami maistuvat lampaille aikaisin keväällä ja alkukesästä. Haitallisia vieraslajeja kasvavien alueiden laidunnus vaatii tietoa, niin vieraskasvilajeista, laiduneläimistä kuin laidunnuskohteista. Laidunnus tarvitsee myös paljon erilaista yhteistyötä onnistukseen.

Selvitystyön toteutti Etelä-Suomen MKN Maisemapalveluiden maisema-asiantuntijat Auli Hirvonen ja Katriina Koski. Maastotyöt tehtiin kesällä 2025 ja työ valmistui 31.10.2025.

Helsingin kaupungilta työtä ohjaamassa olivat: metsäsuunnittelija Antti Siuruainen, vapaaehtoistyön koordinaattori Armi Koskela, maisema-arkkitehti Elina Inkiläinen, ympäristöasiantuntija Jere Salminen, palvelupäällikkö Katri Virtanen, maisema-arkkitehti Marko Ahola, maisema-arkkitehti Mirja Vallinoja, maisema-arkkitehti Sanni Aalto, maisema-arkkitehti Sofia Kangas, pehtori Tiina Raitaoja, luontoasiantuntija Tuuli Ylikotila ja metsävastaava Vesa Koskikallio.

Haitallinen vieraslaji

Vieraslajilla tarkoitetaan kasvia, eläintä tai muuta eliölajia, jonka siirtymistä luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle ihminen on tahattomasti tai tarkoituksella edesauttanut.

Haitallisella vieraslajilla tarkoitetaan vieraslajia, jonka on todettu uhkaavan luonnon monimuotoisuutta tai siihen liittyviä ekosysteemipalveluita.

Kuva 2. Hankkeen ohjausryhmän kanssa toteutettiin maastopalaveri, missä keskusteltiin laidunnuksen mahdollisuuksista ja kohteiden valintakriteereistä.

1.1 Kohteiden sijainti

Tarkasteltavat selvityskohteet sijaitsevat Itä-Helsingissä (kartta 1.). Kohteet ovat pin-ta-alaltaan, luontotyyptään ja sijainniltaan hyvin vaihtelevia.

Kohteet:

1. Bredbackan kaava-alue

2. Fastholma

3. Jollaksen kartanon niityt

4. Linnapellon puiston länsipää

5. Meri-Rastilan niitty

6. Puotilan kartano

7. Sjökillan torpan ympäristö

8. Tankovainion niitty

9. Uussillanpuiston niityt

10. Uutelan niityt

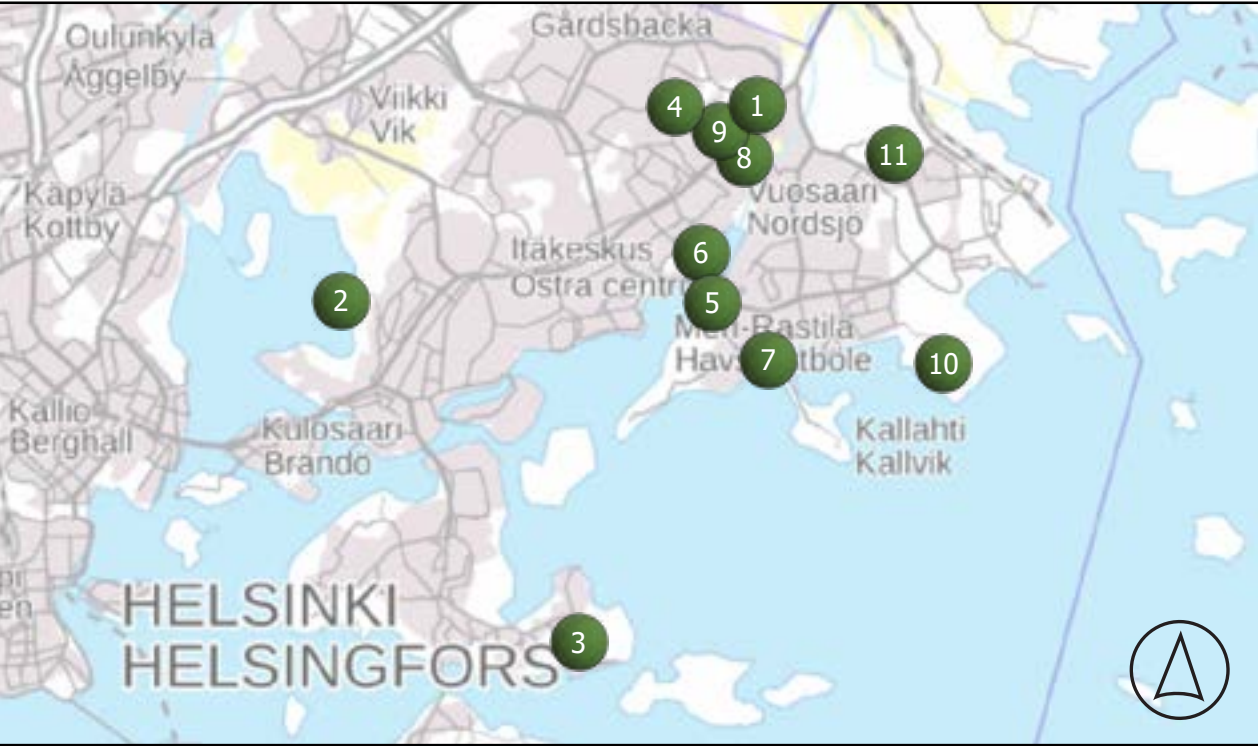
11. Vuosaarenhuipun niityt

1.2 Selvityskohteiden arvot

Selvitykseen valituilla 11 kohteella on runsaasti erilaisia arvoja. Osa kohteista oli RAMS-luokituksen mukaisia arvoniittyjä tai maisemaniittyjä, osassa oli luonnonsuoje-lualueita. Osa kohteista sijaitsi maakunnal-lisesti arvokkaissa kulttuuriympäristöissä tai valtakunnallisesti merkittävässä raken-netuissa kulttuuriympäristöissä. Joissakin kohteissa oli myös muinaisjäännöksiä. Kaikki arvotekijät on huomioitu selvityksessä.

Olemassa olevat arvot ovat harvoin ristirii-dassa mahdollisen laidunnuksen kanssa. Joidenkin luontotyyppien, kasvilajien ja hyönteisten osalta pohdittiin laidunnuksen sopivuutta alueen kunnossapitotapana. Korvaavia kunnossapidon tapoja ovat niittomurskaus tai niitto ja niittojätteen kerääminen ja haitallisten vieraskasvilajien kitkeminen.

Kartta 1. Sijainti

© Maanmittauslaitoksen taustakartta 2025

Nro	Kohde	Alueen arvot
1	Bredbackan kaava-alue	• Virkistyskäyttöarvo • Alueen läheisyydessä on asutusta ja koulu
2	Fastholma	• Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura-alue • Fastholman luonnonsuojelualue • Vanhankaupunginlahden lintuvesi SPA (Special Protection Area) • Kääpäkohteet ja orvakkakohteet: Viikin eteläosan metsät: Fastholma ja Saunalahden itäpuolen metsä • Kiinteä muinaisjäännös: Tukikohta 1914:rata, Ensimmäisen maailmansodan aikaisen, kapearaiteisen radan pengeri. • Virkistyskäyttöarvo
3	Jollaksen kartanon niityt	• Helsingin höyrylaivareittien kesähuvi-asutus, valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) • RAMS: Arvoniitty A1 • Virkistyskäyttöarvo • Iäkäs puusto, kolopuut, luhtaiset ja pajukkoiset rannat
4	Linnapellon puiston länsipää	• Virkistyskäyttöarvo • Lähellä asutusta ja kohde on osa laajaa puistoa
5	Meri-Rastila niitty	• Kohteen lähellä: Meri-Rastilan luonnonsuojelualue • Meri-Rastilan metsän kääpäkohteet ja orvakkakohteet • Virkistyskäyttöarvo, reitistön varrella
6	Puotilan kartano	• Osa Vartiokylänlahden lepakkoaluetta • Kartanomiljö ja ravintola • Viljelypalsta-alue välittömässä läheisyydessä • Virkistyskäyttöarvo
7	Sjökillan torpan ympäristö	• Natura-kohde lähellä: Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet • Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö: Kallio - Ramsinniemi – Uutela • Päiväkoti, ympäristökasvatusarvo • Sjökillan torpan välitön läheisyys • Virkistyskäyttöarvo

Nro	Kohde	Alueen arvot
8	Tankovainion niitty	• Linnavuorenpuiston pistiäisniitty, erityisesti suojeltavan lajin suojelualue • Muinaisjäännös: Tukikohta V:9, ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema. • Linnanvuorenpuiston keto • RAMS: Arvoniitty A1 • Osa laajempaa viheraluetta • Virkistyskäyttöarvo
9	Uussillanpuiston niityt	• Uussillanpuiston niittyjen luonnonsuojelualue • Uussillanpuiston perinnekehto • RAMS. Arvoniitty A1 • Muinaisjäännös: Tukikohta V:10, ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema. • Virkistyskäyttöarvo
10	Uutelan niityt	• Uutelan reitistöt ja luontopolut • Ympäristökasvatusarvot • Virkistyskäyttöarvo
11	Vuosaarenhuipun niityt	• Vuosaarenhuippu on Itä-Helsingin keskeisin niittyverkoston niittykeskittymä ja laajimpia yhtenäisiä niittyalueita Helsingissä • Lintujen havainnointi ja tarkkailualue • Luontopolkuja ja reitistöjä • Ympäristökasvatusarvo • Virkistyskäyttöarvo

1.3 Työn tavoitteet

Työn tavoitteena on selvittää laidunnukseen soveltuvia vieraskasvilajeja kasvavia kohteita Itä-Helsingistä. Kohteet ovat sekä avoimia että puustoisia.

Tavoitteena on lisätä haitallisten vieraskasvilajikohteiden laidunnusta myös Helsingissä, sillä se on edullinen ja tehokas tapa torjua vieraskasvilajeja. Laidunnus lisää niittyjen ja metsälaidunten luonnon monimuotoisuutta. Mitä enemmän kaupungissa on erilaisia niittyjä ja niissä erilaisia niitykasveja ja niiden geneettistä monimuotoisuutta, sitä kestävämpi on kaupunkiluonto.

Laiduntaminen on tehokas keino haitallisten vieraskasvilajien torjunnassa. Osa vieraskasvilajeista maistuu hyvin lampaille ja naudoille, mutta joidenkin vieraskasvilajien sopivuudesta eläimille ei ole vielä riittävästi tietoa tai kokemusta. Tarvitaan lisää tutkimusta ja käytännön kokeiluja, jotta laiduntamisen mahdollisuudet erityisesti uusien vieraskasvilajien torjunnassa voidaan arvioida paremmin.

Sen sijaan, että rakennettaisiin uusia niittyjä, voidaan jo olemassa olevista niityistä tai vastaavista alueista kehittää laiduntamalla näyttäviä, puistomaisia maisemia. Laidunnettua maisemaa laiduneläimineen ei voi luoda muuten. Avoimet laidunnetut niityt tuovat pienimuotoisempaan kaupunkimaisemaan mittakaavaltaan miellyttäviä, rauhoittavia ja selkeitä näkymiä.

Laidunnus tuottaa virkistysarvoja ja elämyksiä asukkaille. Laitumet eläimineen ovat oivallisia oppimisympäristöjä ympäristökasvatuksessa. Laidunnus on elävää kulttuuriperintöä, jota kannattaa toteuttaa myös taajamaympäristössä.

1.4 Menetelmät

Työryhmä valitsi laidunalue selvityksen kohteet.

Työn toteutuksessa hyödynnettiin sekä maastotyöhön että tausta-aineistojen tarkasteluun perustuvia menetelmiä. Kohteiden potentiaalisuutta laidunnukseen selvitettiin 14 maastokäynnin avulla. Maastokäynneillä kartoitettiin kohteiden niitykasvillisuutta ja vieraskasvilajeja, kuvattiin kohteet, arvioitiin kohteiden soveltuvuutta laidunnukseen arviointikriteerien mukaisesti sekä ja tarkasteltiin laidunalueiksi soveltuvien alueiden mahdollista rajausta.

Maastotyötä täydennettiin kokoamalla ja läpikäymällä olemassa olevaa aineistoa, kuten aiempia kartoituksia, selvityksiä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmia. Lisäksi olemassa olevia paikkatietoaineistoja hyödynnettiin esimerkiksi maankäytön kehityksen tarkasteluun vertaamalla nykytilannetta historiallisiin karttoihin.

Tilaajan kanssa yhteisten välipalaverien avulla keskusteltiin työn etenemisestä ja tarkennettiin tavoitteita. Yksi välipalaveri toteutettiin maastossa, jolloin havaintoja ja näkemyksiä voitiin vaihtaa paikan päällä tutustuen samalla kohteisiin.

2 Laidunnus viheralueiden kunnossapito-toimena

Niittyjen ja metsäisten viheralueiden tai kaavamuutosalueiden laidunnuksen tavoitteena on haitallisten vieraslajien torjunta, luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja säilyttäminen sekä maisemanhoito. Luonnonlaidunnus on aina tavoitteellista toimintaa. Se tarkoittaa hyvin suunniteltua laidunnusta, jonka avulla saavutetaan alueille asetetut tavoitteet. Eläinten hyvinvointi on tärkeintä laidunnuksessa ja se tulee varmistaa eri tavoin.

2.1 Laidunnuksen toimet

Laidunnukseen liittyy paljon erilaisia vaiheita ja kunnossapitotoimia. Kaikki lähtee alueen peruskunnostuksesta eli peruskunnostusraivauksesta ja aitaamisesta. Laitumelle tarvitaan toimivat ja turvalliset aidat, portit ja sääsuojat. Portit sijoitetaan sinne, mistä on helpoin tuoda eläimet laitumelle. Hyvin suunniteltu laidunalue ja laidunnus varmistavat onnistuneen lopputuloksen. Laitumella tulee olla tarpeeksi rehua ja juomavettä saatavilla.

Peruskunnostusraivauksen tarkoitus on valmistaa aluetta laidunnusta varten. Avoimuuden lisääminen metsäisillä alueilla lisää kenttäkerroksen rehuntuottokykyä valoisuuden lisääntyessä.

Raivausjätteen poiskuljetus laitumelta antaa rehun kasvulle tilaa. Kaupunkiympäristössä sillä on merkitystä myös maiseman siisteydelle. Raivausjätteen poisto helpottaa myös eläinten liikkumista alueella.

Aitalinjojen avaaminen helpottaa aitaamista ja aitojen kunnossapitoa. Aitalinjan leveyden tulee olla noin kolme metriä. Aitalinjoja pidetään auki laidunnuksen ajan. Tämä toimenpide on hyvä tehdä ainakin metsäisillä laitumilla.

Eläinlajin valinta liittyy laitumen ominaisuuksiin. Lampaat ovat parhaita kuivien ketojen ja tuoreiden niittyjen laiduntajia. Naudat sopivat tuoreille niityille ja erilaisille kosteille rantaniityille. Hevoset sopivat tuoreille niityille. Lampaat pärjäävät pienilläkin laitumilla, mutta naudat ja hevoset tarvitset enemmän laidunalaa.

Aitaaminen tehdään eläinlajin vaatimusten mukaan. Vaihtoehtoja on monia. Lampaille tehdään yleensä lammasverkkoaita. Mutta lampaille voidaan tehdä myös 3-lankainen sähköaita. Lisäksi lampaille on tarjolla myös erilaisia siirrettäviä aitoja. Hevosille ja nautoille tehdään yleensä 3-lankainen sähköaita. Nautoille hyvä ratkaisu on High Tensile aitaus. Aita tulee tehdä hyvin ja kestävästä materiaaleisesta. Myös lammasverkkoaitaan kannattaa yhdistää sähkölanka.

Aitojen kunnostus tehdään keväisin ja koko kasvukauden ajan. Aitauksen kunnossa pitäminen on erityisen tärkeää kaupunkiympäristössä. Eläimillä ei saa olla karkaamisen mahdollisuutta. Aidat tarkistetaan viikoittain, ellei useammin ja korjataan heti.

Aidan alusten niitto tulee tehdä muutaman kerran kesässä. Aitalankoihin kasvava kasvillisuus estää sähkön kiertämisen lan-goissa.

Laitumelle tarvitaan erilaisia **portteja**. Eläinten tuontia ja poiskuljetusta varten tarvitaan portti ja lisäksi huoltoportti, jos alue on laaja. Porttien tulee olla lukittavia.

Eläinten hyvinvoinnin kannalta **juoton järjestely** on tärkeä asia. Veden saanti voi olla kaupunkiympäristössä hankalaa, koska luonnonvettä ei yleensä ole ja lampurin on sitä vaikea tuoda kauempaa. Tässä tarvitaan yhteistyötä. Juottopaikan tulee olla varjossa, jotta vesi pysyy raikkaana. Sen paikkaa voidaan vaihdella, jos alueen maanpinta menee rikki juomapaikan ympäriltä.

Ravinnon riittävyttä ja laiduntamisen ympäristövaikutuksia säädellään laidunnuspainetta muuttamalla. **Sopiva laidunnuspaine** riippuu laitumen ominaisuuksista, kuten laidunnettavan kasvillisuuden määrästä, maaperän kosteudesta, laidunalasta sekä hoidon tavoitteesta. Eläimiä tulee olla laitumella sopiva määrä suhteutettuna alueen kokoon ja rehun määrään. Laidunnuspaineessa lasketaan sopiva eläinmäärä alueen rehuntuoton mukaan. Laidunnuspaine on yksi tärkeimpiä asioita laidunnuksessa. Se määrittää laidunnuksen onnistumisen ja eläinten hyvinvointia. Sopivan laidunnuspaineen määrittely tehdään osana laidunnussuunnitelmaa, mutta yleensä vasta käytännön kokemus määrittää laitumien oikean laidunnuspaineen. Rehevä tai tuore niitty tarjoaa enemmän ravintoa kuin kuiva keto tai varjoisa metsälaidun. Rehun määrä vaihtelee myös vuosittain johtuen säätiloista.

Sääsuojat tarvitaan, jos alueella ei ole suojaavaa kasvillisuutta. Sääsuojat tulee rakentaa avoimilla alueilla jokaiselle eläinlajille. Sääsuoja koko määräytyy lainsäädännön mukaan, ja tarve on vähintään 0,8–1,7 neliometriä lammasta kohden.

Eläimet kuljetetaan alueelle keväisin ja pois alueelta syksyisin. Aloitus- ja lopetusaika vaihtelee laidunalueen mukaan. Yleensä laidunnus alkaa toukokuussa ja loppuu syyskuussa.

Täydennysniitot ja niittojätteen poiskuljetus voi olla laitumella tarpeellinen toimenpide. Laidunnuksen lisäksi monesti laidunkoh-teilla tehdään myös täydennysniittoja, joissa poistetaan syömättä jäänyttä rehevyyttä indikoivaa lajistoa tai vieraslajeja.

Ihmiskontakti pitää eläimet kesyinä. Eläimiä tulee **valvoa** päivittäin. Valvonnassa varmistetaan, että kaikki eläimet ovat kunnossa.

Viestintä laitumen vieressä on suositeltavaa. Opasteissa tulee olla mm. eläinten omistajan yhteystiedot, miten käyttäydytään eläimien läheisyydessä ja kerrotaan, ettei eläimiä saa ruokkia. Viestintä laidunnuksesta tulee aloittaa heti kun laidunnusta suunnitellaan.

2.2 Laidunnuksen hyödyt luonnon monimuotoisuudelle

Haitallisten vieraslajien torjunta edistää luonnon monimuotoisuutta. Vieraskasvilajit vievät elintilaa luonnonkasveilta. Haitallisten vieraskasvilajien torjunta niityiltä on erityisen merkittävää, sillä näin niittyjen harvinaistuvat luonnonkasvit saavat lisää elintilaa. Haitalliset vieraskasvilajit voivat myös olla haitallisia niittyjen pölyttäjille. Haitallisten vieraslajikasvien muodostamat yhden kasvin kasvustot haittaavat kaikkia muita alueen lajeja. Monimuotoinen kasvijaisto takaa monilajisen pölyttäjäyhteisön.

Komealupiini ei tuota mettä vaan pelkkää siitepölyä. Kimalaiset eivät saa siitä energiaa, jota ne tarvitsevat lentämiseen ja proteiinipitoisen siitepölyn keräämiseen toukilleen. Kanadanpiisku puolestaan kilpailee tehokkaasti pölyttäjäistä alkuperäisten kasvilajien kanssa, mikä auttaa sitä valtaamaan yhä enemmän alaa. Haitallisten vieraskasvilajien poisto hyödyttää pölyttäjiä ja pölytystä.

Laidunnus vähentää myös niittyjen rehevyyttä. Eläimet syövät rehevyyttä indikoivat lajit, mikä edistää matalien ja harvinaisempien niittylajien leviämistä.

Laidunnuksesta on erilaisia hyötyjä luonnon monimuotoisuuden säilymiselle ja kehitymiselle. Se lisää laitumen valoisuutta ja lämpöä sekä vähentää maaperän ravinteisuutta. Tämän takia matalakasvuiset ja vähäravinteisuuteen sopeutuneet niitikasvit hyötyvät laidunnuksesta. Laidunnus säilyttää näin perinnebiotooppien ja arvoniittyjen uhanalaista lajistoa. Karjan sorkkien tekemä tallausta paljastaa maanpintaa, mikä helpottaa toivottujen kasvilajien siementen itämistä.

Laidunnuksen tuottamat maanpaljastumat luovat hyönteisille uusia elinpaikkoja paahteisilla paikoilla. Myös eläinten lanta on tärkeää hyönteisille, mm. uhanalaiset lantakuoriaiset ja erilaiset sienet tarvitsevat lantaa elääkseen. Pitkään laidunnettujen perinnebiotooppien maanalainen monimuotoisuus on runsasta ja pitkään muokkaamatta olevat luonnonlaitumet sitovat juuristoonsa hiiltä.

Laidunnuksella voidaan myös hoitaa helposti laajoja alueita tai muuten hankalasti hoidettavia alueita. Laidunnuksesta nauttivat myös laiduneläimet, jotka pääsevät toteuttamaan lajityypillistä käyttäytymistä.

2.3 Mitä tulee tietää laiduneläimistä

Laiduneläiminä käytetään yleisimmin lampaita, nautoja tai hevosia. Ihmiset ovat melko vieraantuneita laidunnuksesta, laiduneläimistä sekä niiden tarpeista ja käyttäytymisestä. Tarvitaan paljon monikanaavaista viestintää, jotta laidunnus sujuu hyvin. Sosiaalinen media, perinteinen media ja opasteet laitumen reunalla ovat kaikki tarpeellisia.

Alkuperäisrodut ovat suomalaista alkuperää olevia kotieläinrotuja, joiden määrä on vähentynyt hälyttävän harvalukaiseksi. Rotuja ovat suomenlampaat, ahvenanmaanolampaat, kainuunharmakset, länsi-, itä- ja pohjoissuomenkarja sekä suomenhevoset. Alkuperäisrodut sopivat erityisen hyvin luonnonlaitumien hoitoon, sillä ne ovat sopeutuneet Suomen olosuhteisiin. Ne ovat myös kevyempiä ja ketterämpiä sekä ravintotarpeeltaan vaatimattomampia kuin pitkälle jalostetut eläimet.

Sekalaidunnuksessa laidunnetaan eri eläinlajeja samalla laitumella. Se on hyvä tapa hoitaa luonnonlaitumia, koska eri eläinlajit syövät vähän eri kasveja. Näin laitumet tulevat paremmin syödyksi. Eri tilojen eri eläinlajien laidunnus on mahdollista, mutta har-

vinaista. Yleensä eläimet tulevat laitumelle samalta tilalta. On myös harvinaista, että samalla tilalla on monia eläinlajeja. Lampaat sopivat laiduntamaan sekä nautojen että hevosten kanssa.

Lampaat

Luonnossa lammas elää laumassa, jonka vähimmäiskoko on noin 5 eläintä. Tätä pienemmissä ryhmissä lampaan käyttäytyminen ei ole enää lajille tyypillistä ja hyvinvointi voi tällöin heiketä. Viiden lampaan lauma tarvitsee ainakin noin 1-2 hehtaarin kokoisen niittyalueen koko kesäksi, riippuen alueen rehuntuottokyvystä. Tarvittaessa lampaat siirretään muille laitumille, jos niityn rehu ei riitä. Karitsoja ei tuoda kaupunkilaitumille, koska ne ovat alttiimpia ilkeille ja ne tarvitsevat kasvaakseen hyvälaatuaista ravintoa. Lampaat sopivat kuiville ja tuoreille niityille. Ne karttavat märkiä alueita. Lampaat ovat hyviä vesakon torjuita.

Naudat

Laidunnus mahdollistaa nautojen lajityypillisen käyttäytymisen ja edistää terveyttä. Naudat tekevät maastoon polkuja, sillä ne käyttävät samoja kulkureittejä. Naudat ovat ravintonsa suhteen vähemmän valikoivia kuin esimerkiksi lampaat ja hevoset. Ne syövät pääasiassa heiniä ja muita ruohokasveja, mutta myös puiden ja pensaiden lehtiä. Naudat ovat tehokkaita laiduntajia, jotka soveltuvat erityisen hyvin ranta-alueiden hoitajiksi. Ne kulkevat myös vedessä ruokaa etsimässä ja siistivät suuriakin ruovikkoja. Naudat tarvitsevat runsaasti raikasta vettä päivittäin, myös luonnonvesi ja merivesi sopivat juomavedeksi. Maisemanhoitajina käytetään yleisimmin emolehmiä tai hiehoja. Laidunalaanaudat tarvitsevat noin 1-2 hehtaaria eläintä kohden / kasvukausi. Nautalaumassa tulee olla ainakin 3 eläintä.

Hevoset

Hevonen on laiduntava, sosiaalinen ja liikunnallinen eläin. Laumassa laiduntaminen lisää merkittävästi hevosen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Laidun on hevoselle luonnollisin elinympäristö ja ruoho koostumukseltaan luontaisinta rehua. Hevoset laiduntavat mieluiten kuivahkoilla, kovapohjaisilla niityillä, mutta toisaalta ne menevät myös veteen syömään etenkin järviruokoa. Hevoset tarvitsevat runsaasti raikasta vettä päivittäin, hevosten juomavedeksi ei käy murto-, eikä merivesi. Hevosista maisemalaidunnukseen soveltuvat lähinnä nuoret hevoset, siitostammat ja muut lepohevoset. Ne ovat tehokkaita laiduntajia, mutta eivät sovellu helposti kuluville maille kovien kavioidensa ja liikkuvuutensa vuoksi. Laidunta hevoset tarvitsevat noin 1-2 hehtaaria eläintä kohden / kasvukausi. Laitumella tulisi olla ainakin 2 hevosta.

2.4 Laiduntajista viestintä

Laitumen reunalle on hyvä tehdä opasteet, jotka kertovat alueen laiduntajista. On myös hyvä kertoa, miksi kohdetta laidunnetaan ja mitkä ovat laidunnuksen tavoitteet. Opasteissa tulee olla karjanomistajan tai muiden yhteyshenkilöiden nimet, jos laitumella tapahtuu jotain epätavallista. Sähköaidoista varoitetaan varoituskylteillä useassa kohdassa pitkin aitalinjaa.

Opasteissa tulee myös kertoa mitä alueella ei saa tehdä. Eläimiä ei saa syöttää, koska niille tuodaan helposti vaarallistakin ruokaa. Eläimiä ei saa myöskään tietten tahtoen häiritä huutamalla, menemällä tai päästämällä

koiria aitaukseen. Ilkivallan mahdollisuus on otettava huomioon taajamissa. Hyvä aitaus, lukitut portit ja sähköaitaus auttavat pitämään eläimet sisäpuolella ja ihmiset ja koirat ulkopuolella.

Asukkaiden sitouttamiseen voidaan myös ottaa käyttöön vihko, ikään kuin vieraskirjana, mihin saa kirjoittaa havaintoja elämistä tai tunnelmia laitumen reunalta. Joissakin paikoissa tämä toimii ja vihkoihin tulee paljon tarinoita. Yhtä lailla kirjoitusalue voisi olla sähköinen.

2.5 Onnistuneen sopimuslaidunnuksen askeleet kaupungissa

Onnistunut laidunnus taajama-alueilla vaatii yhteistyötä ja tiedottamista.

1. Asukaslähtöisyys

Laidunnus kaupunkialueilla on yhteistyötä. Parhaat onnistumisen mahdollisuudet ovat silloin, kun aloite laidunnuskohteista ja laidunnuksesta nousee asukkailta. Kun ympäristön suhtautuminen laidunnuksen on positiivista, sitoutuvat asukkaat eläinten hyvinvoinnin seurantaan.

2. Laitumen valinta: hyvä laidun luonnolle

Paras laidun on sellainen, missä luonto selkeästi hyötyy laidunnuksesta. Haitallisten vieraslajikohteiden laidunnus tuottaa runsaasti ympäristöhyötyjä. Laidunnuksen avulla voidaan mm. tuottaa ekosysteemipalveluja ihmisille ja edistää luonnon monimuotoisuutta.

3. Laitumen valinta: hyvä laidun eläimille

Hyvä laidun on eläimille turvallinen ja sopiva paikka. Se on riittävän suuri ja juomavesi on helposti järjestettävissä. Laitumella on myös riittävästi syötävää eli rehua koko laidunkauden ajan. Eläimillä on myös mahdollisuus lajille tyypilliseen käytökseen. Eläinten valvonta on vaivatonta.

4. Laiduneläinten ja laidunnusyrittäjän haku

Laidunpankki.fi-verkkopalvelu auttaa löytämään laiduntajia ja laidunnusyrittäjiä. Myös omat laidunkohteet kannattaa ilmoittaa palvelussa. Laidunpankin nettisivuilta löytyy myös urakoitsijoita, jotka tekevät peruskunnostuksia ja aitaamista.

5. Laidunnuksen suunnittelu yhteistyössä

Paras lopputulos saadaan, kun suunnittelussa on mukana karjanomistaja, maanomistaja ja luonnonhoidon suunnittelija. Kun suunnittelussa otetaan heti kaikki laidunnuksen liittyvät mahdolliset

seikat huomioon, sujuu laidunnus helposti. Laidunnus tarvitsee kaupunkiympäristössä aina tarkan suunnitelman.

6. Sopimuslaidunnuksesta hyötyä kaikille

Sopimuslaidunnuksen kuuluvat mm. vastuiden jako, vuokra- ja laidunnusopimukset. Helsingissä yleisen alueen vuokraaminen laidunkäyttöön edellyttää maanvuokrasopimusta, josta vastaa Maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelun maaomaisuuden kehittäminen ja tontit. Erilaisia sopimus pohjia löytyy Laidunpankki.fi-palvelusta. Sopimus pohjissa on kattavasti huomioitua sopimuslaidunnuksen liittyvät seikat.

7. Hyvä yhteistyö

Laidunnus kaupungissa onnistuu, kun niin asukkaat, karjankasvattaja ja alueiden omistajat sitoutuvat asiaan ja kehittävät toimintaa yhdessä.

8. Viestintä ja tiedottaminen

Viestintää tulee toteuttaa koko ajan. Jo suunnitteluvaiheessa kerrotaan laidunnuksesta. Niityt ja metsät ovat suosittuja kulkureittejä, ja tämä on huomioitava heti alkuun tiedottamisessa ja suunnittelussa. Eläinten saapuessa on ohjeistettava, miten eläinten kanssa käyttäydytään. Jokainen asukas voi seurata eläinten hyvinvointia ja valvoa alueen toimintaa.

9. Seuranta

Kohteiden luonnon monimuotoisuuden ja laidunnuksen seuranta on tärkeää; tehdäänkö alueella asiat oikein ja onnistuuko laidunnus ja onko vieraskasvilajit syöty. On hyvä perustaa kerran kuussa kokoontuva monialainen laidunnustyöryhmä, joka kiertää laitumia ja ohjaa, että suunnitelman mukaiset asiat toteutuvat kohteessa. Näin voidaan puuttua nopeasti epäkohtiin. Seuranta tarvitaan myös sille, mitä vieraslajeja lampaat syövät ja miten hyvin. Myös lampaiden vointia tulee seurata.

2.6 Laidunnuksen rahoitusmahdollisuudet

Sopimusalaidunnukseen kuuluvat myös erilaiset rahoitusmahdollisuudet. Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus on yksi maatalouden ympäristösopimuksista, joka edistää luonnon monimuotoisuutta ja maiseman hoitoa. 5-vuotisen sopimuksen avulla säilytetään ja edistetään sopimusalueen tavomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja. Sitä haetaan perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten hoidon rahoitukseen. Ympäristösopimusta voivat hakea viljelijät ja rekisteröidyt yhdistykset.

Ympäristösopimuksessa vaaditaan erillinen hoitosuunnitelma. Suunnittelijan tulee hallita maatalouden ympäristösopimukset ja sen kriteerit rahoitukseen kelpaavista kohteista. Perinnebiotoopeiksi ja luonnonlaitumiksi kelpaavien alueiden kriteereissä tapahtui muutoksia vuonna 2023.

Hoidon pitää edistää maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman kunnostamista, säilyttämistä tai edistämistä. Perinnebiotooppikohteet voivat saada myös kaupunkialueilla Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksen. Mutta kaupungeissa sijaitseville luonnonlaitumille ympäristösopimuksen saaminen voi olla epävarmempaa.

Luonnonlaitumilla tarkoitetaan tässä pellon ulkopuolista laidunaluetta, joka ei kuitenkaan ole vielä yhtä monipuolinen lajistoltaan kuin perinnebiotooppi. Ennen luonnonlaidunten tukihakua kannattaa asiasta keskustella Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa (muuttuu Uudenmaan Elinvoimakeskukseksi 2026).

Ympäristösopimukseen liittyy kaksinkertainen julkinen rahoitus. Se on kiellettyä. Eli samaa asiaa/toimintaa ei voi rahoittaa kahdesti julkisella rahalla. Valtion toteuttama tavara tai palvelu katsotaan tueksi vastaavasti kuin rahana annettu tuki. Näihin lasketaan myös kaupunkien yhtä aikaa sopimusalueella toteutettavat toimet. Nämä asiat on keskusteltava ennen tuen hakua. Kaupunki tai kunta voi mm. peruskunnostaa ja aidata hoitokohteet ennen ympäristösopimuksen hakua. Karjanomistaja voi hakea sopimusta joka vuosi kesäkuussa. Tuki alkaa aina 1.5. Eli ennen tukihakua 30.4. tulee kaikkien kunnostustoimien olla valmiit kohteissa.

Pienissä kohteissa kaupungin kannattaa ostaa laidunnus ostopalveluna. Siitä on helpompaa sopia ja on joustavampaa toteuttaa se ilman ympäristösopimusta.

Kuva 4. Vuosaarenhuipun ympäristöteos ennakoi jo laidunnusta.

3 Laidunnus haitallisten vieraslajien torjunnassa

Haitallisten vieraslajien torjunta on työlästä ja hidasta. Laidunnuksen avulla voidaan hoitaa melko suuriakin haitallisia vieraskasvilajeja kasvavia alueita. Elämille eivät kuitenkaan kaikki vieraskasvilajit kelpaa. On myös monia vieraskasvilajeja, joista ei vielä tiedetä, syövätkö laiduneläimet niitä.

3.1 Vieraskasvilajit

Taajamaympäristöjen niittykohteissa ja metsänreunavyöhykkeillä on usein runsaasti erilaisia vieraslajeja, kansallisesti tai EU:ssa haitalliseksi säädettyjä vieraslajeja tai muiden vieraslajeiksi luokiteltuja lajeja. Ne ovat levinneet asutuksen ja mm. puutarhajätteen mukana. Monesti haitalliset vieraskasvilajit ovat levinneet palstaviljelyalueilta ympäristöönsä.

Vieraskasvilajilla tarkoitetaan kasvia, jonka siirtymistä ihminen on edesauttanut luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle. Vieraslaji on ihmisen myötävaikutuksella ylittänyt luontaiset leviämisesteet, kuten mantereen, meren tai vuoriston, ja levinnyt alueelle, minne se ilman ihmisen apua ei olisi vielä luontaisesti levinnyt. (Vieraslajit.fi)

Suomen vieraslajilaissa ja -asetuksessa on säädetty **kansallisesti haitallisista vieraslajeista**. Nämä lajit lukeutuvat kansalliseen

vieraslajiluetteloon, joka sisältää ne haitalliset vieraslajit, jotka eivät kuulu EU:n vieraslajiluetteloon, mutta joita voidaan pitää Suomen oloissa haitallisina. Kansallisessa vieraslajiluettelossa olevan lajin maahantuonti, kasvatusta, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty. Kansallisesti haitalliseksi säädettyjä vieraskasvilajeja ovat *komealupiini*, *alaskanlupiini*, *lännenpalsami*, *kurtitulehtiruusu*, *sahalinintatar*, *japanintatar*, *tarhatatar*, *kanadanpiisku*, *isopiisku*, *korkeapiisku*, *viitapihlaja-angervo*, *vuorivaahtera*, *hamppuvillakko* ja *valkopajuangervo*.

EU:n vieraslajiluetteloon sisältyvät lajit on säädetty **haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:ssa**. EU:n vieraslajiluettelossa olevan lajin maahantuonti, kasvatusta, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty. EU:ssa haitalliseksi säädettyjä vieraskasvilajeja ovat mm. *jättipalsami*, *jättiputkiryhmä*, (*kaukaasianjättiputki*, *persianjättiputki*, *armenianjättiputki*), *keltamajavankaali*, *japaninkelasköynnös*, *japaninhumala* ja *arabiansulkahirssi*.

Suomessa on useita vieraslajeja, joita ei ole säädetty haitallisiksi eli ne eivät kuulu kansalliseen eivätkä EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon. Mutta nämä vieraslajit ovat tutkitusti tai potentiaalisesti haitallisia, ja niitä koskee ympäristöön päästämisen kielto. Näistä usein niityillä ja reunavyöhykkeillä esiintyviä vieraskasvilajeja ovat mm. *paimenmatara*, *terttuselja*, *rusoamerikanhorsma*, *isotuomipihlaja*, *kanadankoiransilmä*, *valkokarhunköynnös*, *etelänruttojuuri*, *punalehtiruusu*, *suikeroalpi*, *palsternakka*, *piikkisalaatti*, *ruotsinraunioyrtti*, *pikkutalvio*, *rikkakananhirssi*, *hukkakaura*, *pajuasteri*, *valkorohtoraunioyrtti*, *silkkiunikko*, *pajuangervoryhmä*, *viherrevonhätä*, *rehuvuohenherne*, *marunatuoksukki*, *rik-*

kapalsami, *japaninruttojuuri*, *idänkanukka*, *sinipantaheinä*, *tummarohtoraunioyrtti* ja *jättipoimulehti*.

Helsingissä esiintyvät lähes kaikki yllä mainitut vieraskasvilajit. Kaupungissa on tehty torjunnan priorisointisuunnitelma (Helsingin kaupungin haitallisten vieraskasvien ja -etanoiden torjumisen priorisointisuunnitelma.)

3.2 Kokemuksia vieraslajien torjunnasta laiduntamalla

Varsinaista tutkimusta ei ole juuri tehty laidunnuksen mahdollisuuksista vieraslajien torjunnassa. Mutta käytännön kokemuksia laiduntamalla toteutetusta torjunnasta on saatu erityisesti jättipalsamin, komealupiinin ja jättiputkien kohdalla useilta eri laitumilta.

Yksi yhtenevä tekijä kaikkien vieraskasvilajien torjunnassa on se, että laidunnuksen tulee alkaa ajoissa keväällä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kasvit soveltuvat ruoaksi parhaiten keväällä-alkukesästä, kun kasvien versot ovat pieniä ja mehukkaita. Paras eläinlaji vieraskasvilajien torjuntaan on lammas.

Laidunnus soveltuu hyvin **komealupiinin** torjuntaan. On huomioitava, että lupiini ei saa esiintyä ainoana kasvina tai valtalajina alueella, koska se on lievästi myrkyllinen ja vallitsevana laidunrehuna sen myrkyllisyys kumuloituu. Koska lupiinin myrkyllisin osa ovat siemenet ja vähiten myrkyllinen lehdet, on laidunnus aloitettava aikaisin keväällä eli ennen kuin kasvit kukkivat. Kokemuksia komealupiinin torjunnasta laiduntamalla on mm. Tampereen kaupungin kohteista.

Laidunnus on hyvä tapa taltuttaa **jättipalsamia**. Laidunnus on aloitettava mahdollisimman aikaisin, koska pienenä taimena kasvi maistuu eläimille. Kun jättipalsami ehtii kukintaan ja sen varsi on kova ja ontto, se ei enää maistu. ”Vetisenä” kasvina jättipalsamilla ei juurikaan ole rehuarvoa ja tästä syystä laidunalueilla tulee olla muutakin ruokaa. Jättipalsamin torjunnasta laiduntamalla on hyviä kokemuksia mm. Hämeenlinnan ja Jyväskylän kaupungeilla.

Jättiputket maistuvat hyvin lampaille. Mutta kuten muidenkin myrkyllisten kasvien kohdalla, laitumella tulee olla runsaasti muita erilaisia kasvilajeja. Laidunnus sopiikin erinomaisesti jättiputkien jälkitorjuntaan. Lampaat syövät tehokkaasti keväällä ilmestyvät pienet ruusukkeet. Jos jättiputket kasvavat liian suureksi, ne eivät enää kelpaa lampaille. Kokemuksia jättiputkien torjunnasta laiduntamalla on mm. Kotkan Kymninnasta.

Piiskut pystyvät tuottamaan jo nyt itävää siementä ja ne ovat alkaneet levitä monin paikoin. Somerolla lampaat laiduntavat 10 ha niittyä, missä on runsaasti kanadanpiiskua. Vuonna 2023 todettiin, että lampaat syövät myös piiskua. Yhtään kukkivaa versoa ei ollut syksyllä näkyvissä. Asiaa täytyy vielä seurata, koska myös piiskut ovat lievästi myrkyllisiä.

Lampaiden on todettu syövän myös **viitapih-laja-angervon lehtiä, kurtturuusun lehtiä ja kiulukoita, ruttojuurta, karhunköynnöstä ja japanintatarta**. Kaikista näistä lajeista tarvitaan kuitenkin lisää kokemuksia. Ruttojuurta lampaat ovat syöneet Hämeen linnan valleilla.

Alueilla, joilla esiintyy lievästi myrkyllisiä vieraskasvilajeja, kuten komealupiinia tai jättiputkea, on erityisen tärkeää valvoa eläinten kuntoa, kasvua ja käyttäytymistä. Eläinten hyvinvointi on aina ensisijainen laidunnuksessa. Laitumilla, joissa on jättiputkea, tulee käyttää joutilaita, ei nuoria ja tiineitä eläimiä. Laiduntaminen jättiputkien torjuntatapana sopii laitumille, missä sitä on vähäinen määrä. Jättiputken ruusukkeet kelpaavat lampaille keväällä, kun ne ovat pieniä. Nuorta lupiinia lampaat syövät saamatta siitä oireita.

Alueen, mistä halutaan poistaa vieraslajeja, tulee soveltua laidunnukseen. Valintaan vaikuttavat mm. alueen koko, rehun määrä, kasvilajisto ja sijainti. Laidunnuksesta voi olla hyötyä myös alueen muulle lajistolle ja luonnon monimuotoisuuden lisääntymiselle.

Haitallisia vieraskasvilajeja kasvavien alueiden laidunnus on suunniteltava huolella, erityisesti pidetään huolta eläinten hyvinvoinnista. Oli kyseessä mikä tahansa vieraskasvilaji, on varmistettava, että muiden laidunkasvien monilajisuus on riittävä ja, että eläimillä on valinnan mahdollisuus. Kun lammas saa valita vapaasti, se syö päivän aikana 15 eri kasvilajia, naudalle riittää vähemmän. Laitumen valintaan vaikuttavat siellä kasvavan rehun laatu ja määrä. Laitumella tulee olla riittävästi syötävää. Lisäksi tulee arvioida mikä on vieraskasvilajien osuus muusta rehusta. Tärkeintä on haitallisten vieraskasvilajien oikea-aikainen laidunnus.

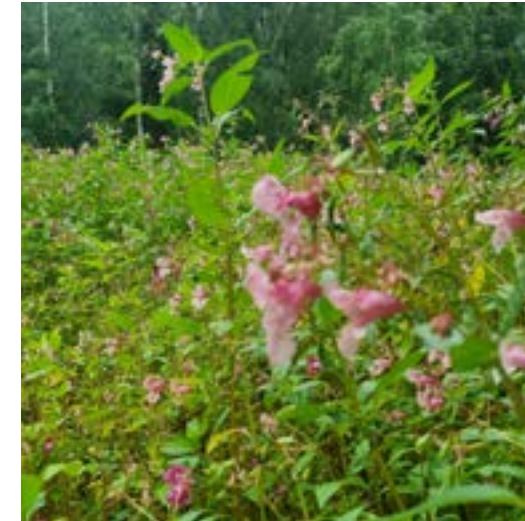
3.3 Eläimille myrkylliset tai haittaa tuottavat kasvit

Aurinkoihottuma johtuu siitä, että tietyissä tilanteissa eläimen iholle joutuu aineenvaihduntatuotteita, jotka auringon valon kanssa reagoidessaan aiheuttavat kudostuhoa. Aurinkoihottuma vaurioittaa niitä ihoalueita, joilla on vähiten villaa tai pigmenttiä. Yleensä sairastuneet ovat siis valkoisia tai vaaleita lampaita ja herkimmin vaurioituvat mm. korvat ja silmienympäristöt. Kasveja, joiden on joissain tilanteissa todettu voivan aiheuttaa aurinkoihottumaa, ovat mm. alsikeapila (lähinnä hevosilla), rapsi, tattari, mäkikuisma ja punalatva.

Erittäin myrkyllisiä kasveja lampaille ovat myrkkyykeiso ja marjakuusi. Lampaiden yleiskunto vaikuttaa vähemmän myrkyllisten kasvien aiheuttamien oireiden vakavuuteen. Myrkyllisiä kasveja lampaille ovat peltokanankaali, keltamo, ketunleipä, kielo, konnanmarja, suokorte, kuismat, laukat, niittyleinikki, paatsama, peltovillakko, pietaryrtti, rentukka, sananjalka, ahosuolaheinä, niittysuolaheinä, taskuruoho, valvatit ja vuokot. Lähes näitä kaikkia löytyi myös selvitysalueelta. Lampaat osaavat yleensä välttää näitä lajeja.

On hyvä tietää myös kasveja, joita laiduneläimet eivät syö niiden maun tai karkeuden takia. Näitä ovat mm. mesiangervo, kastikat ja hierakat. Kaikki syömättä jääneet lajit kannattaa täydennysniittää ja kerätä niittojäte pois.

Kuvat 5-9. Vieraslajeja: jättipalsami, komealupiini, röyhytatar, raunioyrtti, tatar-lajike.

4 Selvityskohteet

Laidunalue selvitys tehtiin yhdestätoista tilaajalta saadusta kohteesta. Kohteiden rajaukset ovat suuntaa antavia ja ne tarkentuvat jatkosuunnittelussa. Laidunalueet tarvitsevat aina tarkan laidunnussuunnitelman, missä huomioidaan kaikki laidunnukseen mahdollisesti vaikuttavat seikat.

Valitun kohteen tuli täyttää viisi kriteeriä. Neljä kohteista täytti kaikki kriteerit. Kolme kohdetta täyttää lähes kaikki kriteerit. Pinta-alaltaan pienissä kohteissa ei voida varmistaa rehun riittävyyttä koko laidunkaudella. Nämä kohteet vaativat eläinten siirtoja kesän aikana lisäten laidunnuksen kustannuksia. Tällaisia kohteita oli kaksi kappaletta. Kohteista kolme ei soveltunut erilaisista syistä laitumeksi.

Laidunalueen valinnat kriteereitä selvityksessä olivat:

- kohde on turvallinen niin laiduneläimille kuin ihmisille
- alueella on riittävästi rehua koko kasvukauden kestäväan laidunnukseen
- alueella on laiduntamalla torjuttavia haitallisia vieraslajeja
- kohde sopii maastoltaan ja kosteusoloiltaan laidunnukseen
- maatalouden ympäristösopimuksen ehdot mahdollisesti täyttyvät, varmistaen laidunnuksen jatkuvuutta ja rahoitusta

= hyvä laidunkohde

= ehkä, joitain kriteerejä täyttävä

= ei kannata laiduntaa

Kuva 10. Sjöökullan niityillä on hieno kallioketolaikku.

4.1 Bredbackan kaava-alue

Pinta-ala: 4,50 ha

Niittyluokka: osin A4, avoin alue

Alueen kuvaus: Kohde on kaava-alue Itäväylän ja Länsimäentien risteyksen pohjoispuolella. Alue rajautuu liikenneväyliin ja asutukseen.

Bredbackan alue muodostuu valtaosin puustoisista ympäristöistä sekä niityalueista johtokäytävän alla. Alueen puusto on melko nuorta, pääosin alle 50-vuotiasta. Kohteessa kasvaa koivuja (*Betula*), haapaa (*Populus tremula*), pihlajaa (*Sorbus aucuparia*) ja vaahteraa (*Acer platanoides*). Alueella on myös tammen (*Quercus robur*), saarnin (*Fraxinus excelsior*) ja vuorijalavan (*Ulmus glabra*) taimia. Kohde muistuttaa hakamaata ja metsälaidunta, koska alueella on niittyaukkoja. Avoimilla niittyaukoilla kasvaa nyt runsaita jättipalsamikasvustoja. Alueella on myös kulttuurivaikutteisia kasveja, kuten karviainen (*Ribes uva-crispa*) ja sinikuusama (*Lonicera caerulea*). Kohteen maaperä on savea.

Maankäytön historia: Alue on ollut maanviljelyksessä eli peltoa vielä 1970-luvulla ilmakuvien perusteella. Tehokas maankäyttö on ollut hyvin kokonaisvaltaista ja tämän vuoksi alkuperäistä luontoa ei enää ole, vaan alue on uusympäristö, maanviljelyn jälkeen metsittyviä peltoja.

Niittylajisto: Alueella on vielä merkkejä niittykasvillisuudesta. Heinäkasvillisuuden ja vieraslajien joukossa kasvaa niukka niittykasvilajisto, mm. harakankello (*Campanula patula*), kevättähtimö, (*Rubra holostea*), kielo (*Convallaria majalis*), käenkukka (*Lychnis flos-cuculi*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*) ja ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Korkea-, iso- tai kanadanpiisku (*Solidago*), viitapihlaja-angervo (*Sorbaria sorbifolia*), jättipalsami (*Impatiens glandulifera*), komea-lupiini (*Lupinus polyphyllus*) ja kurturuusu (*Rosa rugosa*). Erityisesti alueen niittyaloilla ja johtoaukean alla on noin 50 % kasvillisuudesta vieraslajeja.

Muut vieraskasvilajit: Terttuselja (*Sambucus Racemosa*), rikkapalsami (*Impatiens parviflora*), isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*), karhunköynnös (*Convolvulus sepium*), pajuasteri (*Symphotrichum salignum*), punapajuangervo (*Spiraea salicifolia -ryhmä*) ja idänkanukka (*Cornus alba*).

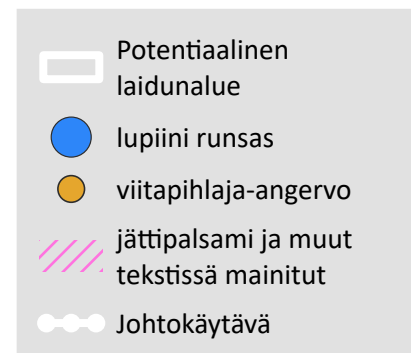
Alueen käyttö: Alueella on havaittavissa vähäistä kuluneisuutta, lähinnä yksittäisiä ihmisten ja peurojen käyttämiä kapeita polkuja.

Kartta 2. Bredbackan selvitysalueen rajaus.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilma 2024

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa kohteesta vieraslajit.

Laidunnuksen mahdollisuus: Alue sopii rehun määrän, maaston, maankäytön-historian, vieraslajien määrän ja koon takia laitumeksi. Alue sijaitsee näkyvällä paikalla. Johtokäytävä on Helenin hallinnoima ja jatkosuunnittelussa oltava yhteydessä Heleniin. Alue tarvitsee tarkemman laidunnussuunnitelman.

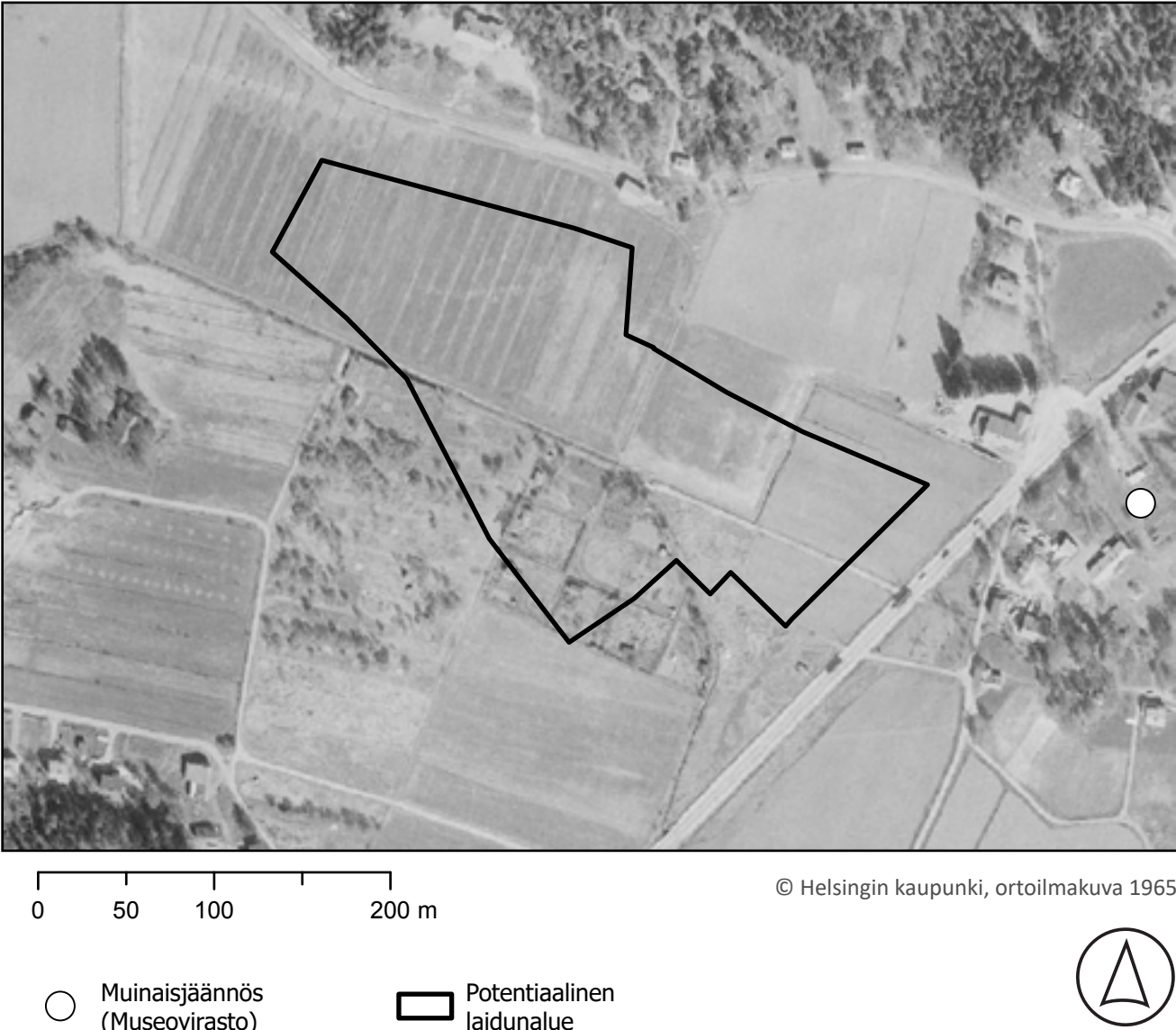
Bredbacka on ensisijainen kohde, jolla aloittaa laidunnus, jotta siellä ehditään laiduntaa tarpeeksi pitkään ennen alueen rakentamista. Bredbacka on hyvä laidunnuksen tuloksien seurantakohde.

Peruskunnostustarve: Alueen puustoa tulee harventaa. Lähinnä on tarve pois-taa aliskasvos puustoa. Kaikki raivausjäte kuljetetaan alueelta pois. Lisäksi on avattava aitalinjat ja rakennettava aidat. Alueelta tulee poistaa styroksi ja muut muoviroskat. Kohteeseen tulee rakentaa säänsuoja lampaille.

Kuva 11-14. Bredbackan alueella oli runsaasti erilaisia vieraslajeja. Tässä punapajuangervo, jättipalsami ja kanadanpiisku.

Kartta 3. Ortoilmakuvassa vuodelta 1965 kohde on ollut lähes kokonaan peltoa, pieni osa alueesta on ollut asutusta ja metsikköä.

Kuva 15. Brebackassa on myös avoimuutta ja heinäkavillisuutta. Haitallisia vieraslajeja kasvavissa kohteissa tulee olla myös muuta lajistoa laiduneläimille ravinnoksi.

4.2 Fastholma

Pinta-ala: n. 10,00 ha

Niittyluokka: osassa kohdetta A6 ruovikko

Alueen kuvaus: Suunnittelualu rajautuu mereen ja ruovikoihin, metsään ja kureitteihin sekä kaupungin erilaisiin läjitysalueisiin. Alueen maaperä on hyvin vaihtelevaa, liejua, kalliomaata, hiekkamoreenia ja hieno hietaa. Osa alueesta on täyttömaata. Alueen eteläosa kuuluu Fastholman luonnonsuojelualuseen.

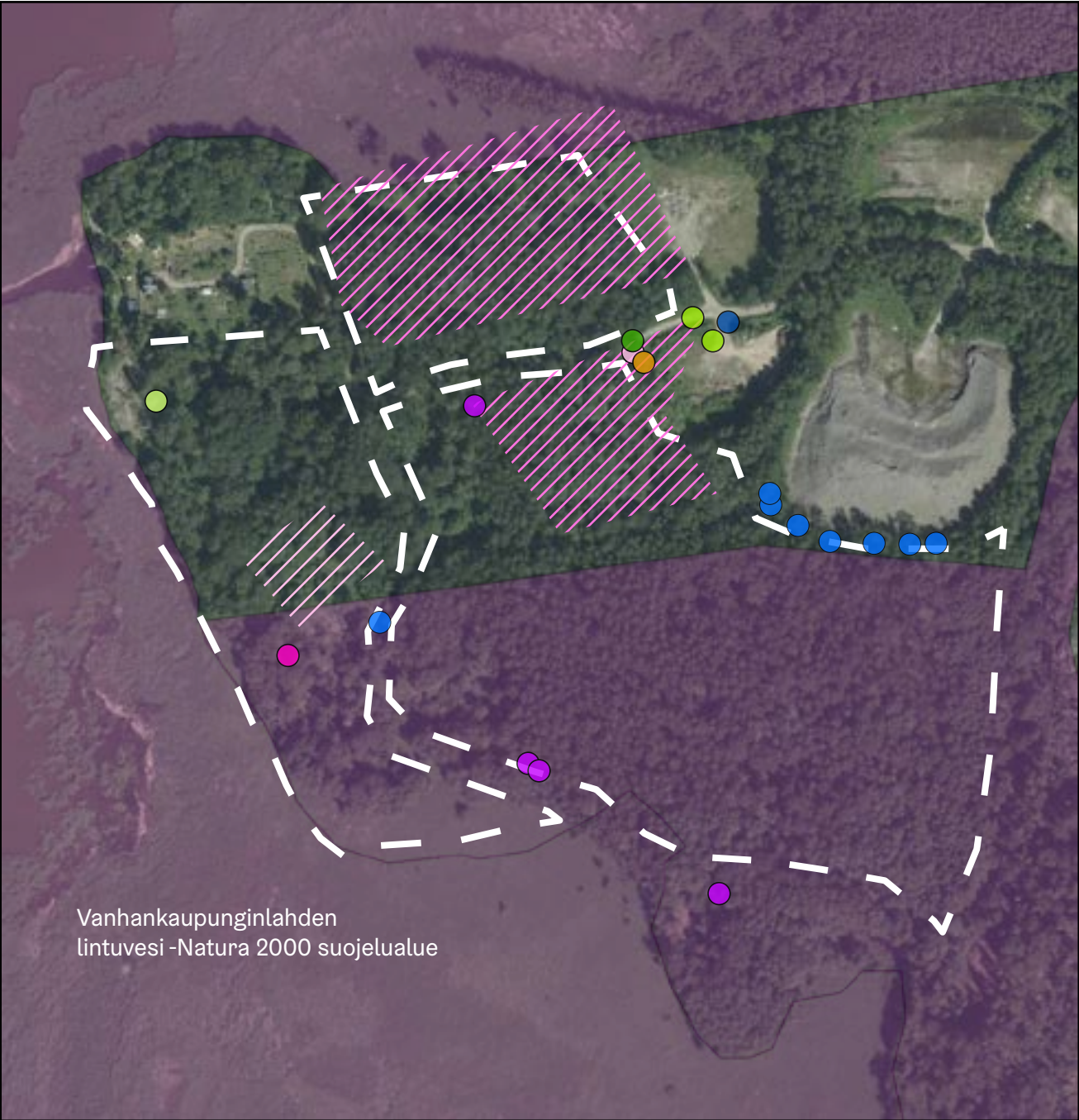
Fastholma on tärkeä lehtimetsälintujen pesimäalue. Se rajautuu Vanhankaupunginlahden lintuvesi -Natura-alueeseen ja tuo alueelle lisäarvoa. Fastholmaan rajoittuva Vanhankaupunginlahden lintuvesi on kansainvälisesti arvokas. Kohde sijaitsee Herttoniemessä ja Saunalahden rannalla. Fastholmassa on arvokas metsälinnusto, alueella elävät mm. tiklit (*Carduelis carduelis*), kultarinnat (*Hippolais icterina*), mustapääkertut (*Sylvia atricapilla*) ja satakielet (*Luscinia luscinia*). Ruovikossa elävät ryti- (*Acrocephalus scirpaceus*) ja ruokokerttuset (*Acrocephalus schoenobaenus*). Lehtopöllöllä (*Strix aluco*) on alueella reviiri.

Länsiosassa alue koostuu keskiravinteisista avokallioista sekä kasvilajistoltaan monimuotoisista lehtomaisista ja varsinkin ranta-alueilla tervaleppävaltaisista metsistä. Alueen tiheä aluskasvillisuus on pensaikkoista ja rehevää. Paikoit-tain lahoppuustoa on runsaasti. Alueen puulajistoa ovat hieskoivu (*Betula pubescens*), tervaleppä (*Alnus glutinosa*), pihlaja (*sorbus aucuparia*), tuomi (*Prunus padus*), mänty (*Pinus sylvestris*), vaahtera (*Acer platanoides*) ja kuusi (*Picea abies*). Suunnittelualueen eteläosa on kosteaa lehtoa, missä aluskasvilli-suutta on paikoin niukasti.

Maankäytön historia: Vuonna 1931 kuivaa maata oli vain Fastholman länsi-osassa oleva saari. Saaren ja mantereen välistä aluetta oli padottu, täytetty ja aloitettu viljelemään vuoden 1943 ilmakuvassa. Siitä eteenpäin alue muuttui kuivaksi maaksi. Vielä vuonna 1956 alueella on ollut peltoviljelyä.

Alueella on muinaisjäännös, ensimmäisen maailmansodan aikaisen kapearaitei-sen radan pengeri, joka on alkanut lännessä Fastholmassa Vanhankaupunginlah-den rannasta ja on jatkunut noin 560 metrin matkan itään Rajakallion eteläpuo-velle. Pengeri on rakennettu metsää kasvavan ja usein tulvivan kosteikkoalueen poikki. Fastholman rannassa on ollut laituri ja kapearaiteista rautatietä pitkin on kuljetettu Rajakallion varustukselle rakennusmateriaalia.

Kartta 4. Fastholman selvitysalueen rajaus.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Kartoitettu alue	jättipalsami
LTJ_avoin_rauhoitettu_luonnonsuojelualueet	lupiini
	karhunköynnös
	rikkapalsami
//// jättipalsami	rohtoraunioyrtti
//// rikkapalsami	muut tataret
	viitapihlaja-angervo
	isotuomipihlaja
	japanintatar

Niittylajisto: Alueen kasvillisuutta ovat ahomatara (*Galium boreale*), aitovirna (*Vicia sepium*), hierakat (*Rumex*), isomaksaruoho (*Hylotelephium telephium*), juolavehnä (*Elytrigia repens*), järviruoko (*Phragmites australis*), karhuputki (*Angelica sylvestris*), kastikat (*Calamagrostis*), keltakurjenmiekka (*Iris pseudacorus*), keltamo (*Chelidonium majus*), kevätpiippo (*Luzula pilosa*), kevättähtimö (*Rabelera holostea*), kielo (*Convallaria majalis*), kierumatara (*Galium aparine*), kivikkoalvejuuri (*Dryopteris filix-mas*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), korpikaisla (*Scirpus sylvaticus*), kurjenjalka (*Comarum palustre*), kurjenkello (*Campanula persicifolia*), kyläkellukka (*Geum urbanum*), käenkaali (*Oxalis acetosella*), lehtonurmikka (*Poa nemoralis*), maahumala (*Glechoma hederacea*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), metsäkorte (*Equisetum sylvaticum*), metsämansikka (*Fragaria vesca*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nokkonen (*Urtica dioica*), nurmirölli (*Agrostis capillaris*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), ojakärsämö (*Achillea ptarmica*), piharatamo (*Plantago major*), puna-ailakki (*Silene dioica*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), rantakukka (*Lythrum salicaria*), rätvänä (*Potentilla erecta*), sananjalka (*Pteridium pinetorum*), soreahiirenporras (*Athyrium filix-femina*), suo-orvokki (*Viola palustris*), syyläjuuri (*Scrophularia nodosa*), vadelma (*Rubus idaeus*), valkopeippi, (*Lamium album*), virmajuuri (*Valeriana*), voikukat (*Taraxacum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*). Puista yleisiä olivat koivut (*Betula*), pihlaja (*Sorbus aucuparia*), tuomi (*Prunus padus*), haapa (*Populus tremula*), pajut (*Salix*), metsävaahtera (*Acer platanoides*), harmaaleppä (*Alnus incana*) ja tervaleppä (*Alnus glutinosa*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*), japanintatar (*Reynoutria japonica*), kurtturuuu (*Rosa rugosa*) ja viitapihlaja-angervo (*Sorbaria sorbifolia*).

Muut vieraskasvilajit: Rikkipalsami (*Impatiens parviflora*), raunioyrtti (*Symphytum*), tertsuselja (*Sambucus racemosa*), hamppuvillakko (*Jacobaea cannabifolia*), karhunköynnös (*Convolvulus sepium*) ja pajuangervot (*Spiraea salicifolia* -ryhmä).

Alueen käyttö: Alueella on ainakin seuraavia virkistyskäytön toimintoja: kävely, lenkkeily, koiran ulkoilutus, luonnon tarkkailu, erityisesti lintujen tarkkailu ja valokuvaus, rauhoittuminen, luonnosta nauttiminen ja geokätköily. Kohteessa on lintutorni alueen luoteisosassa. Alueella on runsaasti kapeita polkuja.

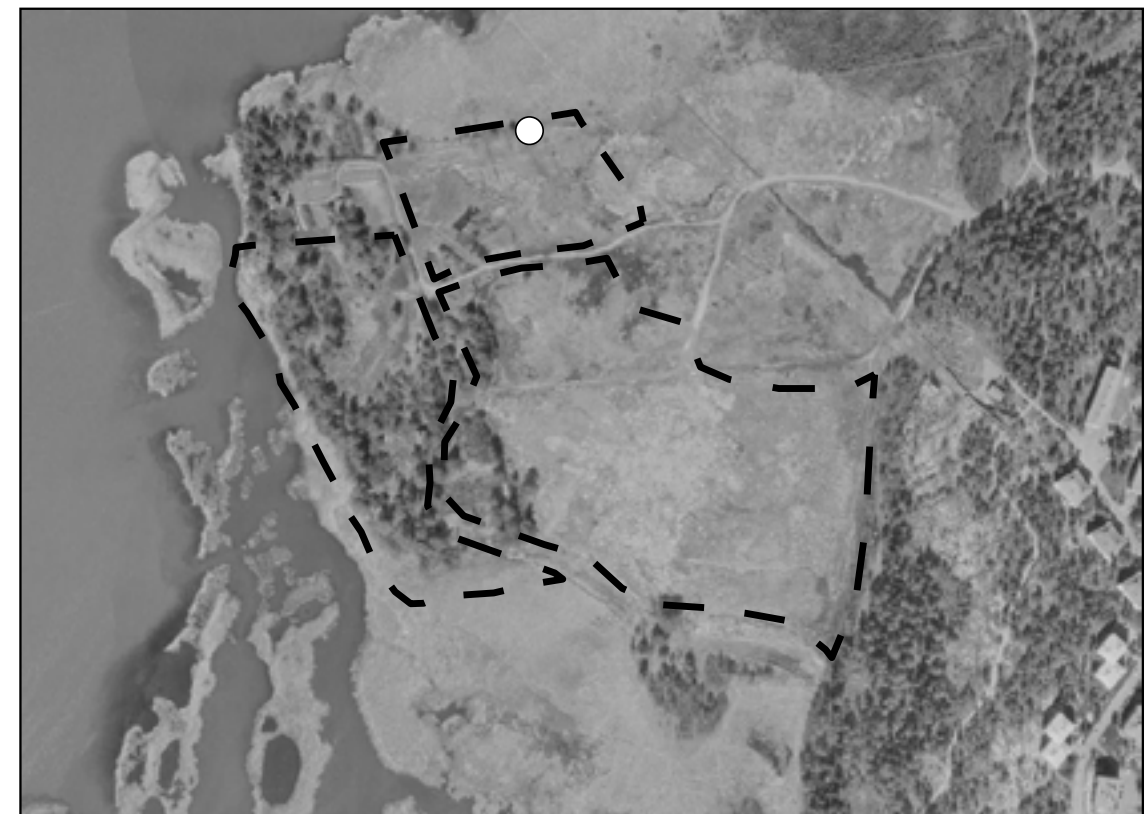
Kunnossapidon tavoite: Poistaa kohteesta vieraslajit.

Laidunnuksen mahdollisuus: Kohde on hieno luontokohteena ja laidunnus vieraslajien torjunnassa ei tuo alueelle erityistä lisäarvoa. Fastholmenissa on paljon päällekkäisiä arvoja ja luonnonsuojelualueen toimet, ja maatalouden ympäristösopimukseen vaadittavat toimet eivät välttämättä ole samat. Maatalouden

ympäristötuki edellyttää tiheiden puustoisten alueiden harvennusta. Linnustoltaan arvokkaassa kohteessa pensaikkojen ja puuston harvennus ja raivaus voi heikentää linnuston tilaa. Alue on myös melko kosteaa, lukuun ottamatta vanhan saaren kallioista aluetta. Alue on täynnä ihmisten tekemiä polkuja ja laidunnus sulkisi suositut rantareitit. Alueen aitaaminen ja sulkeminen virkistyskäytöltä saattaisi aiheuttaa negatiivisia mielipiteitä.

Peruskunnostus: Ei tarvetta.

Kartta 5. Ortoilmakuvassa vuodelta 1969 kohde on ollut itäosastaan puutonta täyttömaata. Täyttömaalla näkyy muutamia kosteampia kohtia. Länsiosassa vanha saari on puustoista.

0 50 100 200 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 1969

○ Muinaisjäännös
(Museovirasto)

┌ ┐ Kartoitettu alue

Kuva 16. Fastholma on suosittu virkistysalue. Rantojen lähetyillä on useita polkuja.

Kuva 17. Fastholman lehdot ovat arvokkaita kasvillisuudeltaan, mutta niissä myös kasvaa paljon jättipalsamia.

4.3 Jollaksen kartanon niityt

Pinta-ala: Niitty 1: 0,65 ha ja Niitty 2: 0,9 ha.

Niittyluokka: A1, arvoniitty

Alueen kuvaus: Jollaksen kartano on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä; Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus. Helsingin lähisaaristoon höyrylaivareittien varteen syntynyt huvila-asutus ilmentää pääkaupunkilaisten 1800-luvulla alkanutta ja 1900-luvun alkupuolella laajentunutta kesäasumiskulttuuria. Jollaksen kartano on kaupungin omistama suojeltu historiallinen rakennus. Kohde on Jollaksen kartanon puisto. Alueella on kaksi niittyä. Maaperä alueella on hienoa hietaa, kalliomaata ja hiekkamoreenia.

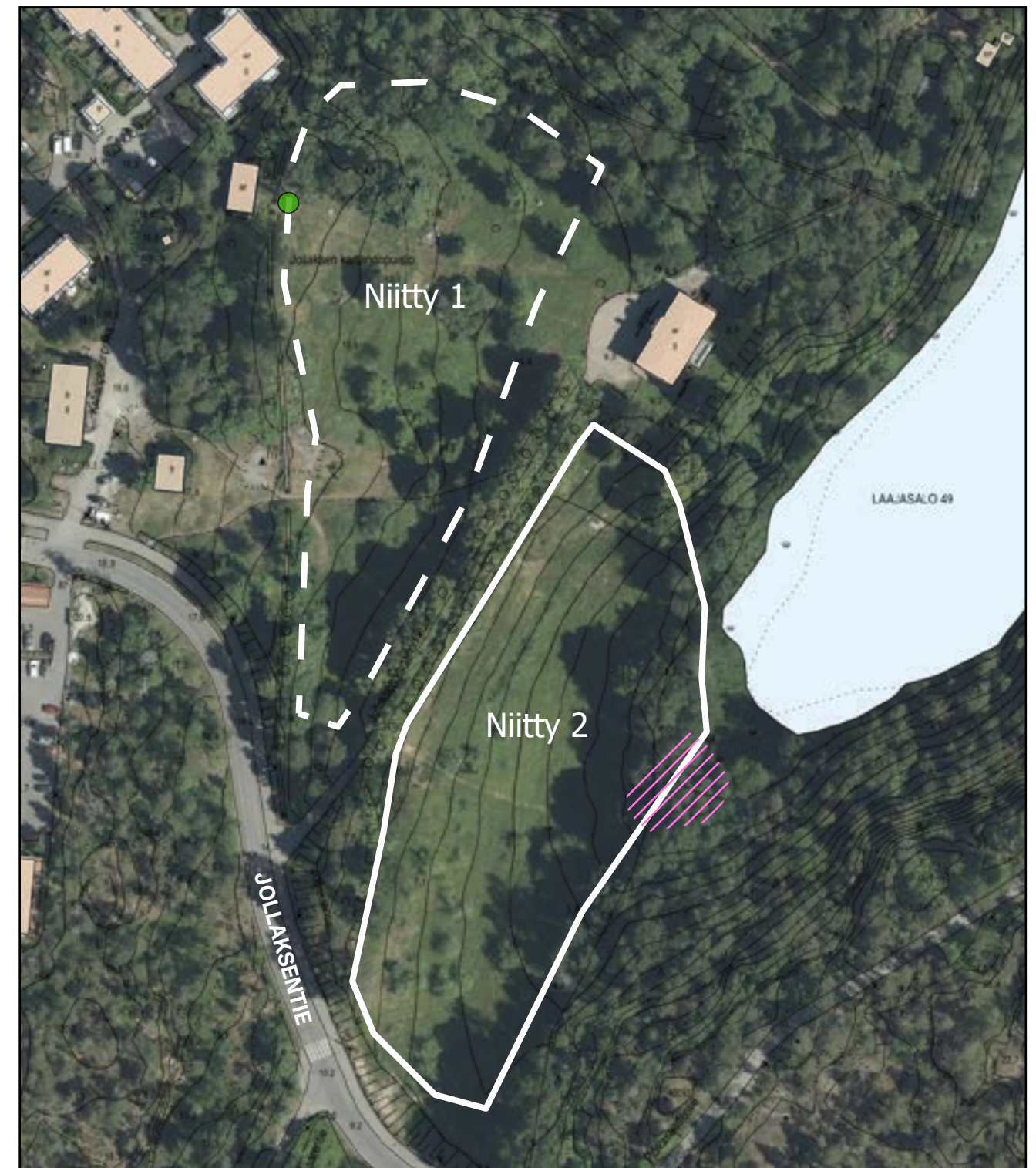
Maankäytön historia: Yter Degerön kylä eli Jollas ilmaantuu kirjallisiin lähteisiin vuonna 1586. Jollaksen kartanon alueella oli 1700-luvun puolivälissä kaksi torppaa. Jompikumpi niistä saattaa olla 1500-luvun tilan paikka. Pohjoisemman torpan tontti on säilynyt Jollaksen kartanon hyvin hoidetun puiston pohjoisessa osassa.

Niittylajisto: Alueella ruohovartista niittylajistoa ovat ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), keltakannusruoho (*Linaria vulgaris*), keltamaksaruoho (*Sedum acre*), ketohanhikki (*Argentina anserina*), kissankello (*Campanula rotundifolia*), kultapiisku (*Solidago virgaurea*), litulaukka (*Alliaria petiolata*), metsäapila (*Trifolium medium*), mäkikuisma (*Hypericum perforatum*), puna-ailakki (*Silene dioica*), puna-apila (*Trifolium pratense*), rentukka (*Caltha palustris*), valkopeippi (*Lamium album*) ja viherjäsenruoho (*Scleranthus annuus*).

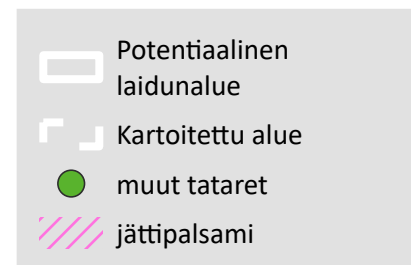
Reheviä ei-toivottavia kasveja kehitettävälle niitylle Jollaksen kartanon niityillä ovat hietakastikka (*Calamagrostis epigejos*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), nokkonen (*Urtica dioica*), peltokorte (*Equisetum arvense*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), piikkiohdake (*Cirsium vulgare*), sananjalka (*Pteridium pinetorum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*).

Ehdotetulla laidunalueella mm. omenapuita (*Malus*), kohde on kartanon entistä hedelmätarhaa

Kartta 6. Jollaksen kartanon niittyjen selvitysalueen rajaus.

0 25 50 100 m © Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Haitalliset vieraskasvilajit: Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*).

Muut vieraskasvilajit: Rikkapalsami (*Impatiens parviflora*) ja rohtoraunioyrtti (*Symphytum officinale*).

Alueen käyttö: Virkistyskäyttö.

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa kohteesta vieraslajit. Lisätä alueen niittyjen luonnon monimuotoisuutta ja niiden säilymistä. Arvoniitylle tarvitaan laidunnus- ja kunnossapitosuunnitelma.

Laidunnuksen mahdollisuus: Alue on pieni laidunnettavaksi niityksi, mutta eteläinen osa sopii mahdollisesti laitumeksi. Kohde on maastoltaan laidunnukseen sopivaa, vain rinteiden alaosa on kosteaa. Laidunnuspaineesta on huolehdittava hyvin tässä kohteessa. Laiduntamalla voidaan torjua jättipalsamia, piiskuja ja rikkapalsamia. Kohteeseen ei voi hakea ympäristösopimusta, koska se on puistoa.

Jollaksen kartan alueelle on parhaillaan valmistella hoito- ja kehittämissuunnitelma, ja siihen liittyvä kasvillisuusselvitys. Alueelle on kehitteillä muuta käyttöä tulevaisuudessa mm. viljelypalstoja ja piknik-pöytäryhmiä sekä pysäköintialue. Laidunnus on tässä kohteessa väliaikainen ratkaisu ja omenapuut laidunalueella tulee tarvittaessa suojat laidunaläimiltä.

Peruskunnostustarve: Alueelle tulee raivata aitalinjat ja rakentaa aidat. Alueelle tarvitaan säänsuojakatos.

Kuva 18. Yleiskuva Niitty 1.

Kuva 19. Yleiskuva Niitty 2.

Kartta 7. Ortoilmakuvassa vuodelta 1964 näkyy selvästi marja- ja hedelmäpuutarha. Koko alue on ollut ennen puutarhaa ja puistoa.

0 50 100 200 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 1964

○ Muinaisjäännös
(Museovirasto)

□ Potentiaalinen
laidunalue
■ Kartoitettu alue

Kuva 20. Niitty 2. ranta-alue, jossa jättipalsamia. Keväällä runsaasti rentukkaa ja keltakurjenmiekkää.

4.4 Linnanpellon puiston länsipää

Pinta-ala: 1,65 ha

Niittyluokka: -

Alueen kuvaus: Alueen keskellä on avoin johtokäytävä. Alueen puusto ja pensaikko on pajukkoa (*Salix*), haapataimikkoa (*Populus tremula*), harmaaleppää (*Alnus incana*), kuusia (*Picea abies*), raitaa (*Salix caprea*), tammea (*Quercus robur*), orapihlajaa (*Crataegus*), koiranheittä (*Viburnum opulus*) ja koivuja (*Betula*). Kohteeseen on myös istutettu harvinaisempia koristepuita, amurinvahtera (*Acer tegmentosum*), kanadanhemlockki (*Tsuga canadensis*) ja euroopanvalkopyökki (*Carpinus betulus*). Osa alueesta on hakamaista ilmeeltään ja osa on täysin kasvanut umpeen. Kohdetta halkoo syvä oja. Kohde on savimaata.

Maankäytön historia: Alue on ollut peltoa vielä vuonna 1973. Vuoden 1999 ilmakuvissa vasta peltosarkojen ojat kasvavat puita. Alue on kasvanut umpeen vasta 2010-luvulla.

Niittylajisto: Alueen kasvillisuus on hyvin rehevä. Kasvillisuutta ovat hiirenvirna (*Vicia cracca*), järvikorte (*Equisetum fluviatile*), keltanot (*Pilosella*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), korpikaisla (*Scirpus sylvaticus*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), metsäkorte (*Equisetum sylvaticum*), nokkonen (*Urtica dioica*), ojakärsämö (*Achillea ptarmica*), oravanmarja (*Maianthemum bifolium*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), piharatamo (*Plantago major*), pujo (*Artemisia vulgaris*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), seittitakiainen (*Arctium tomentosum*), siankärsämö (*Achillea millefolium*), vadelma (*Rubus idaeus*), vuohenputki (*Aegopodium podagraria*). Alueen itäosassa on heinäinen alue, mm. juolavehnä (*Elytrigia repens*), kastikat (*Calamagrostis*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*) ja nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Japanintatar (*Reynoutria japonica*), jättipalsami (*Impatiens glandulifera*) ja kanadanpiisku (*Solidago canadensis*).

Muut vieraskasvilajit: Syysasteri (*Symphyotrichum novi-belgii*), karhunköynnös (*Convolvulus sepium* -ryhmä), terttuselja (*Sambucus racemosa*), idänkanukka (*Cornus alba*) ja paimenmatara (*Galium album*).

Alueen käyttö: Alueen itäosassa on kävelyreitti ja samalla pohjalla on myös hiihtolatu.

Kartta 8. Linnanpellonpuiston länsipään selvitysalueen rajaus.

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa kohteesta vieraslajit.

Laidunnuksen mahdollisuus: Alue sopii laidunnukseen peruskunnostuksen jälkeen. Alue sopii rehun määrän, maaston, maankäytönhistorian, vieraslajien määrän ja koon takia laitumeksi. Alue sijaitsee näkyvällä paikalla. Hiihtolatu ja kävelyreitti jätetään laitumen ulkopuolelle. Alue tarvitsee tarkemman laidunnussuunnitelman. Johtokäytävä on Helenin hallinnoima ja jatkosuunnittelussa oltava yhteydessä Heleniin.

Peruskunnostustarve: Peruskunnostusraivaus. Kohteessa on umpeenkasvaneita kohtia. Erityisesti idänkanukka on villiintynyt ja muodostanut läpipääsemättömän kasvuston kohteen pohjoisosaan. Aitalinja tulee raivata ja rakentaa aitaus. Lampaat tarvitsevat myös säänsuojakatoksen.

Kuva 21-24. Kohteessa kasvaa runsaasti vieraskasvilajeja, joita myös torjutaan aktiivisesti. Yläkuvissa näkyy alueen avoimuutta ja puustoa. Alakuvissa kanadanpiisku ja jättipalsami.

Kartta 9. Ortoilmakuva vuodelta 1964 kertoo alueen olleen avointa peltoa. Alueella on ollut myös kaksi tonttia rakennuksineen.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 1964

Potentiaalinen
laidunalue

Kuva 25. Johtoauealla on laaja ja tiheä kasvusto idänkanukkaa.

4.5 Meri-Rastila niitty

Pinta-ala: 0,50 ha
Niittyluokka: A2, käyttöniitty

Alueen kuvaus: Kohde on loivasti Vartiokylänlahteen viettävä puustoinen niitty. Alueen puustoa ovat suuret tervalepät. Alue on lehtomaista ja kasvillisuudeltaan niukkaa. Alueella on lähteisyyttä. Lähteiden lähellä niitty on märkää ja upottavaa. Maaperältään kohde on hiekkamoreenia.

Maankäytön historia: Alue on ollut peltoa vielä 1996 ilmakuvissa. Sen jälkeen se on metsittynyt.

Niittylajisto: Alueen valtalaji on mesiangervo (*Filipendula ulmaria*). Muita alueelta tavattavia lajeja ovat koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), kyläkellukka (*Geum urbanum*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), nokkonen (*Urtica dioica*), nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), ojakellukka (*Geum rivale*), poimulehdet (*Alchemilla*), puna-ailakki (*Silene dioica*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), tervaleppä (*Alnus glutinosa*) ja valkopeippi (*Lamium album*)

Haitalliset vieraskasvilajit: Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*)

Alueen käyttö: Alue on virkistysreittien varrella.

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa kohteesta vieraslajit.

Laidunnuksen mahdollisuus: Alueella ei ole tarpeeksi rehua lampaille. Niitty on hyvin niukkalajinen ja mesiangervovaltainen (80 %). Lampaat eivät syö mesiangervoa. Pysyvän aitauksen rakentaminen ei ole kustannustehokasta. Aitauksen kustannuksilla alueella voidaan helposti torjua jättipalsami niittäen tai kitkien. Kohde on myös hieman syrjäinen ja mahdollisesti altis ilkivallalle.

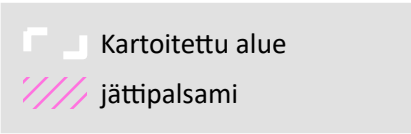
Peruskunnostustarve: Ei tarvetta.

Kartta 10. Meri-Rastilan niityn selvitysalueen rajaus.

0 25 50 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Kuva 26-29. Rehevän alueen kasvillisuus on melko yksipuolista. Suurin osa alueesta on mesiangervoa. Alueella kasvaa runsaina kasvustoina myös jättipalsami.

Kartta 11. Ortoilmakuva vuodelta 1964 kertoo alueelle olleen peltoa.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 1964

┌ ┐ Kartoitettu alue

4.6 Puotilan kartano

Pinta-ala: 1,60 ha

Niittyluokka: A3, maisemaniitty

Alueen kuvaus: Puotilan kartano on vanha kantatila. Kartanon päärakennus on rakennettu 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa. Nykyisin kartano toimii ravintolana. Kartanoalueen rakennukset ovat kaavassa suojeltuja rakennuksia. Kohteen läheisyydessä on viljelypalstoja, joista lähiympäristöön on levinnyt monia vieraslajeja. Selvitysalueen puusto on lähinnä koivua (*Betula*) ja alla kasvaa pihlajaa (*Sorbus aucuparia*), pajuja (*Salix*) ja haapaa (*Populus tremula*). Itse kohteessa ei juuri ole haitallisia vieraskasvilajeja. Alueen maaperä on savea ja täyttömaata.

Maankäytön historia: Vuonna 1932 alue on ollut avointa peltoa. Ranta on ollut kostea ja tulvaherkkä. Alueelle on rakennettu tulvavalleja/ kosteikkoja 1970-luvun lopulla.

Niittylajisto: Alueen kasvilajistoa ovat järviruoko (*Phragmites australis*), kastikat (*Calamagrostis*), keltakurjenmiekka (*Iris pseudacorus*), kurjenjalka (*Comarum palustre*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), metsäkorte (*Equisetum sylvaticum*), metsälauha (*Avenella flexuosa*), ojasorsimo (*Glyceria fluitans*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), saniaiset (*Dryopteridaceae*), sarjakeltanot (*Hieracium umbellata*), tummarusokki (*Bidens tripartita*), vesitatar (*Persicaria amphibia*) ja vihvilät (*Juncus*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Selvityskohteessa rannassa kasvaa suuri kurttureh-tiruusu (*Rosa rugosa*).

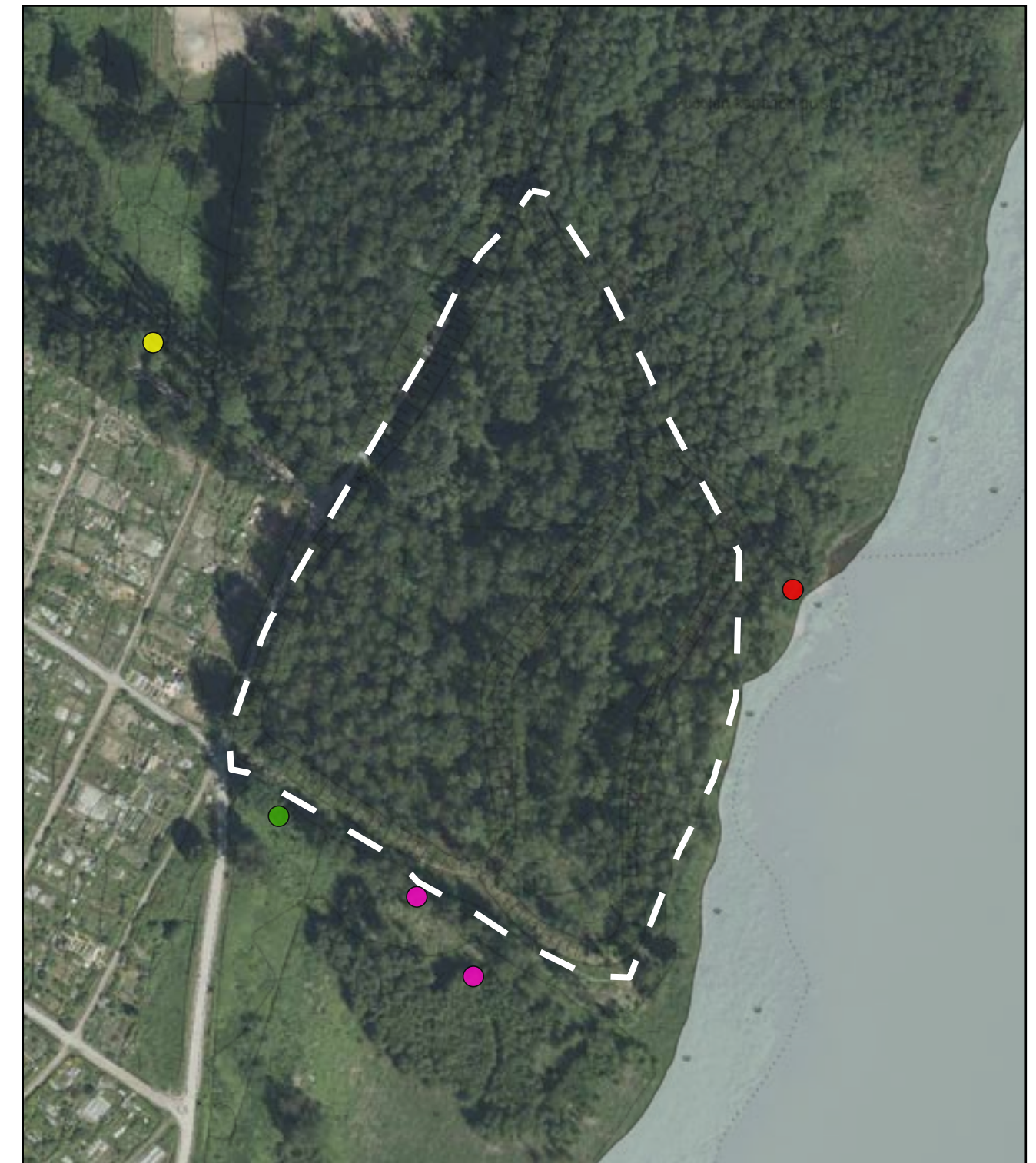
Alueen käyttö: Alueella on viljelypalstoja ja kartano toimii ravintolana. Kohde on virkistysreittin varrella ja alueella on kapeita polkuja.

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa kohteesta vieraslajit.

Laidunnuksen mahdollisuus: Osa kohteesta on liian kosteaa laitumeksi. Alue jää liian pieneksi laiduntaa. Itse kohteessa ei juuri ole vieraskasvilajeja, lukuun ottamatta rannassa kasvavaa kurttureusua. Alueen heinät ovat karkeaa kastik-kaa, joka ei maistu lampaille.

Peruskunnostustarve: Ei tarvetta.

Kartta 12. Puotilan kartanon selityskohteen rajaus.

0 25 50 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

- Kartoitettu alue
- jättipalsami
- kurttu- tai hansaruusu
- piisku
- muut tataret

Kuva 30-32. Puotilan kartanon selvitysalueen kasvillisuus on yksipuolista ja heinävaltaista. Kosteissa painanteissa on kostean paikan kasvillisuutta.

Kartta 13. Puotilan kartanon selvityskohde on ollut peltoa ortoilmakuvassa vuodelta 1964. Kartassa on kaksi kiinteää muinaisjäännettä. Botby (Puotila) Rons on historiallinen asuinpaikka ja viljelypalsta-alueelta on löytynyt kivikautinen irtolöytö.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 1964

○ Muinaisjäännes
(Museovirasto)

┌ ┐ Kartoitettu alue

Kuva 33. Puotilan metsäalueella ei ollut sopivaa rehua lampaille. Siellä kasvoi saniaisia ja kastikoita, mitkä eivät maistu lampaille. Jättipalsamia ei havaittu.

4.7 Sjökullan torpan ympäristö

Pinta-ala: 0,70 ha

Niittyluokka: A3, maisemaniitty

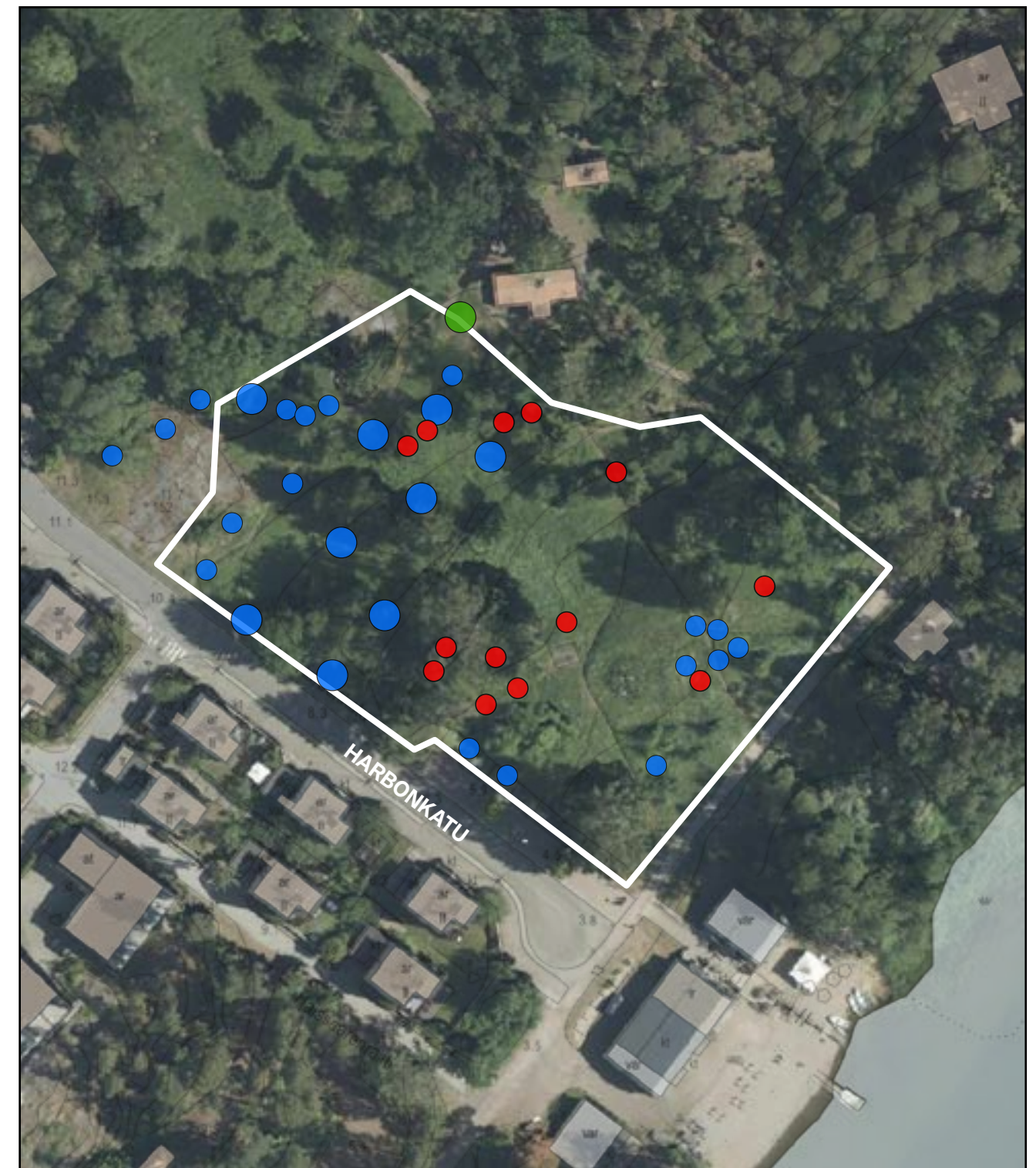
Alueen kuvaus: Yli 160 vuotta vanha Sjökullan torppa edustaa Vuosaaren vanhinta jäljellä olevaa rakennuskantaa. Sjöblomin kalastajaperheen vanha kotitalo toimii nyt asukastalona ja yleisötilaisuuksien pitopaikkana. Kohde on osa maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä; Kallahti - Ramsinniemi - Uutela. Torppa on asemakaavassa suojeltu rakennus.

Niitty sijaitsee torpan länsipuolella ja rajautuu Harbonkatuun, kevyen liikenteen väyliin sekä polkuihin. Kohde on RAMS-luokituksessa A3, maisemaniitty. Harbontien varressa on monilajien kallioketo. Osa alueesta on ketoa ja osa rehevää tuoretta niittyä. Maaperä on hiekkaa ja kalliomaata. Alueen puustoa ovat kotipihlaja (*Sorbus aucuparia*), metsävaahtera (*Acer platanoides*), tammi (*Quercus robur*), tataarivaahtera (*Acer tataricum*), Syreeni (*Syringa*), tervaleppä (*Alnus glutinosa*) ja raita (*Salix caprea*).

Maankäytön historia: 1950-luvun lopulla alue on ollut peltoa ja puutarhamaata.

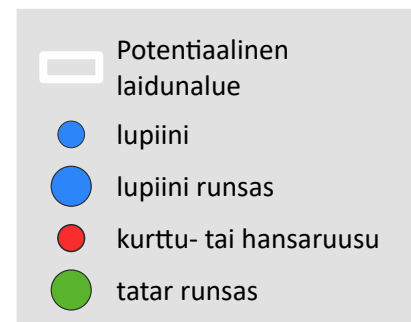
Niittylajisto: Alueen kasvillisuutta ovat ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*), aitovirna (*Vicia sepium*), heinätähtimö (*Stellaria graminea*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), hopeahanhikki (*Potentilla argentea*), idänunikko (*Papaver orientale*), jänönsalaatti (*Lactuca muralis*), kalliokielo (*Polygonatum odoratum*), kannusruoho (*Linaria vulgaris*), keltamaksaruoho (*Sedum acre*), keltamo (*Chelidonium majus*), keto-orvokki (*Viola tricolor*), kevättädyke (*Veronica verna*), kielo (*Convallaria majalis*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), kyläkellukka (*Geum urbanum*), litulaukka (*Alliaria petiolata*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittynurmikka (*Poa pratensis*), niittynätkelmä, (*Lathyrus pratensis*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), peltovirvilä (*Ervilia hirsuta*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), piharatamo (*Plantago major*), poimulehdet (*Alchemilla*), pujo (*Artemisia vulgaris*), puna-ailakki (*Silene dioica*), puna-apila (*Trifolium pratense*), pölkkyruoho (*Arabis glabra*), siänkärsämö (*Achillea millefolium*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), pukinparta (*Tragopogon pratensis*), valkoapila (*Trifolium repens*), valkopeippi (*Lamium album*), viherjäsenruoho (*Scleranthus annuus*), voikukka (*Taraxacum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*)

Kartta 14. Sjökullan torpan ympäristön raja.

0 25 50 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Haitalliset vieraskasvilajit: Komealupiini (*Lupinus polyphyllus*)

Muut vieraskasvilajit: Paimenmatara (*Galium album*), rikkapalsami (*Impatiens parviflora*) ja röyhytaret (*Koenigia*)

Alueen käyttö: Alueen eteläpuolella on Natura Viva -melontakeskus ja Kallahden uimaranta. Sjököllan torppaa vuokrataan yksityishenkilöiden, yhdistysten ja yritysten käyttöön. Kohde sijaitsee runsaasti käytetyllä alueella. Niityn vieressä on uusi päiväkotikoti (valmistuu 2025).

Kunnossapidon tavoitteet: Säilyttää kohteen avoimuus ja torjua vieraslajit.

Laidunnuksen mahdollisuus: Vaikka kohde on pinta-alaltaan pieni, on sen laiduntaminen mahdollista. Laidunnusta puoltaa alueen sijainti päiväkodin vieressä sekä rehun ja vieraslajien määrä. Alue tarvitsee tarkemman laidunnussuunnitelman.

Peruskunnostustarve: Alueelle tulisi tehdä suojakatos lampaille, avata aitalinjat ja rakentaa aita.

Kuva 34-36. Sjököllan torpalla vieraslajit syrjäyttävät niittykasvien elintilan.

Kartta 15. Ortokuva vuodelta 1964. Sjököllan torpan niityllä on ollut aikoinaan suuri asuintalo.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmaukuva 1964

Potentiaalinen
laidunalue

Kuva 37. Sjököllan torpan niityllä on suuria maisemapuita. Ne ovat laiduntaville eläimille tärkeitä sään-suojapuita.

4.8 Tankovainion niityt

Pinta-ala: 2,10 ha

Niittyluokka: A3, maisemaniitty

Alueen kuvaus: Tankovainion niityt kuuluvat osana Vuosaari-Talosaaren niittykeskittymään Itä-Helsingin osa-alueella. Tankovainion niityt -kohde muodostuu kahdesta avoimesta niitystä ja niiden välisestä metsästä. Kohde rajautuu metsään, asutukseen ja teollisuusalueeseen. Maaperä on karkeaa hietaa ja kallio- maata.

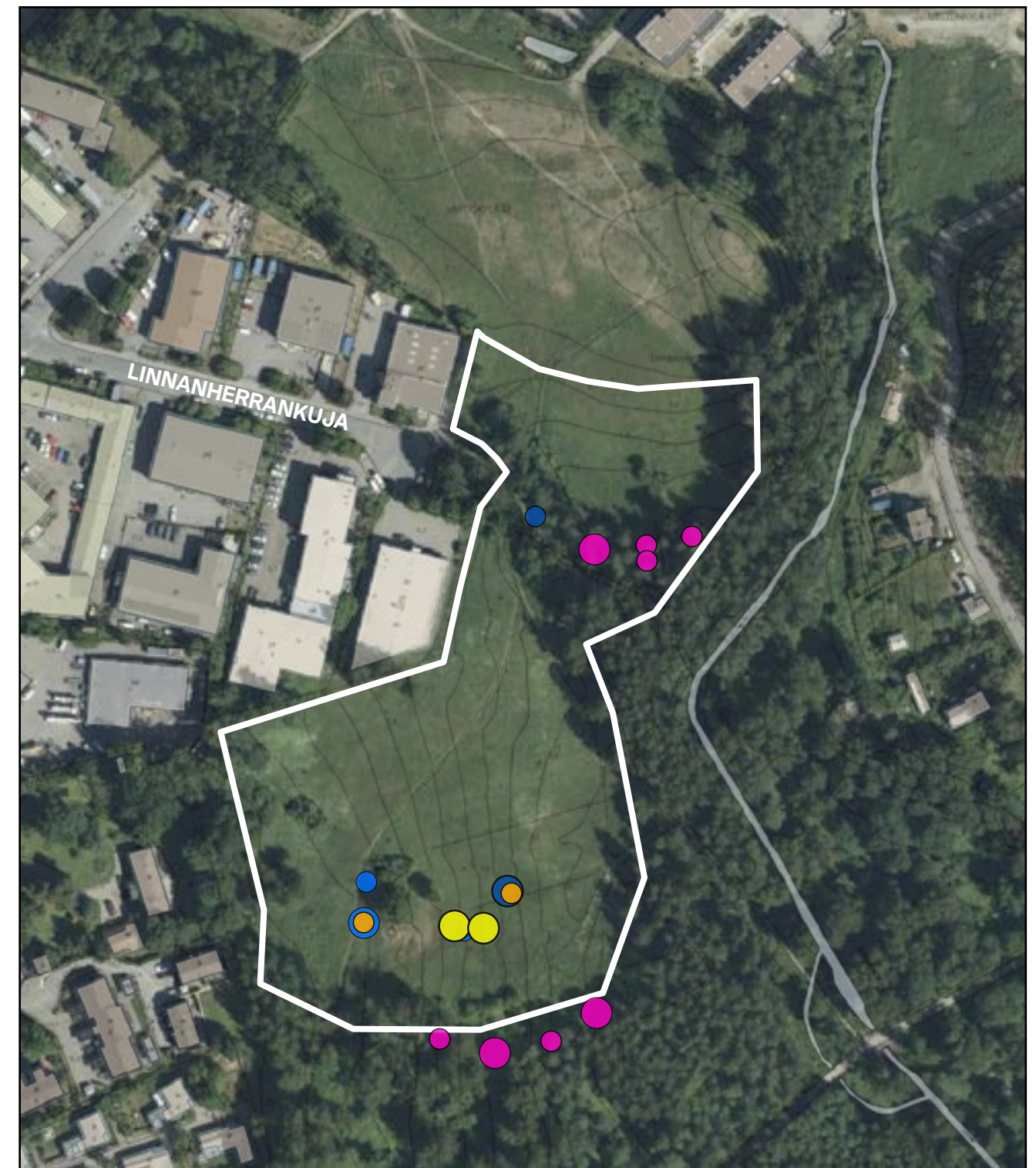
Pohjoisempi osa on kukkivaa ruohoniittyä ja arvoniittyä. Sen eteläosassa metsän reunassa on rehevää kasvillisuutta. Myös eteläinen niitty on lähes kauttaaltaan rehevöitynyt. Niittyjen väliin jää puustoinen alue, joka on etupäässä lehtipuustoa. Alueella kasvaa koivuja (*Betula*) ja tuomea (*Prunus padus*). Keskellä eteläistä niittyä kasvaa suuri metsävaahtera (*Acer platanoides*).

Alueella on arvokasta hyönteislajistoa ja pohjoisempi niitty on luonnonsuojelu- aluetta. Idänperhoshukan elinympäristöinä Suomessa ovat hiekkapohjaiset, paahteiset ja runsaskukkaiset kedot. Lajia esiintyy Tankovainion niittyjen poh- joisosassa. Idänperhoshukan lisäksi alueelta on havaittu 99 muuta pistiäislajia. Huomionarvoisia niistä ovat uhanalaisiksi luokitellut pukinjuurimaamehiläinen (*Andrena nanula*, VU) ja vyökiertomehiläinen (*Nomada flavopicta*, EN) sekä silmälläpidettävät alvepistiäinen (*Pseudogonos hahnii*), muuripartapistiäinen (*Deuteragenia variegata*) ja niittykaskashukka (*Gorytes quinquecinctus*).

Maankäytön historia: Alue on ollut peltoa tai avointa niittyä 1930-1970 -luvuilla. Ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema sijaitsee läntisen niitty- alueen länsireunassa, metsikössä Linnavuorentien ja Linnanherrantien risteyk- sen koillispuolella. Rakennusajankohta on ollut vuosina 1915-1918.

Niittylajisto: Alueen pohjoispuolella on RAMS-luokituksen arvoniittyä A1. Muuten alue on maisemaniittyä A3. Huomionarvoista lajistoa edustavat mm. ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), ahopukinjuuri (*Pimpinella saxifraga*), hopea- hanhikki (*Potentilla argentea*), huopakeltano (*Pilosella pilosellina*), keltamatara (*Galium verum*), ketoruusuruoho (*Knautia arvensis*), kevät kynsimö (*Draba ver- na*), kevättaskuruoho (*Nocca caerulea*), kissankello (*Campanula rotun- difolia*), metsäapila (*Trifolium medium*), mäkikuisma (*Hypericum perforatum*), mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), pölkkyruoho (*Arabis glabra*), siankärsämö (*Achillea millefolium*) ja tuoksusumake (*Anthoxanthum odoratum*). Nämä ovat arvoniityn lajistoa. Ketoa ja ketolajistoa on myös eteläisellä niityllä, muinaisjään- nöksen ympärillä, mm. ahdekaunokkia, ahopukinjuurta ja hopeahanhikkia.

Kartta 16. Tankovainion niittyjen selvitysalueen rajaus.

0 25 50 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

	Potentiaalinen laidunalue		jättipalsami
			jättipalsami runsas
			lupiini
			lupiini runsas
			piisku runsas
			rohtoraunioyrtti
			rohtoraunioyrtti runsas
			töyhtöangervo

Rehevämmillä niityillä kasvavat ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*), aivotirna (*Vicia sepium*), harakankello (*Campanula patula*), heinätähtimö (*Stellaria graminea*), hiirenkeltano (*Pilosella Cauligera*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), huopahdake (*Cirsium heterophyllum*), kannusruoho (*Linaria vulgaris*), kevättähtimö (*Rabelera holostea*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), kyläkellukka (*Geum urbanum*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittynurmikka (*Poa pratensis*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nokkonen (*Urtica dioica*), nurmipiippo (*Luzula multiflora*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), peltokanankaali (*Barbarea vulgaris*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), puna-apila (*Trifolium pratense*), sarjakeltanot (*Hieracium Umbellata*), siankärsämö (*Achillea millefolium*), särämäkuisma (*Hypericum maculatum*), timotei (*Phleum pratense*), töyhtöangervo (*Aruncus dioicus*), voikukka (*Taraxacum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*), komealupiini (*Lupinus polyphyllus*) ja kanadanpiisku (*Solidago canadensis*).

Muut vieraskasvilajit: Raunioyrtti (*Symphytum*), paimenmatara (*Galium album*) ja terttuselja (*Sambucus racemosa*).

Alueen käyttö: Alueen läpi kulkee kapeita polkuja. Alueella ulkoilutetaan koiria. Alue on virkistyskäytössä.

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa kohteesta vieraslajit ja lisätä luonnon monimuotoisuutta. Kukkivien kasvien lisääntyminen tukee alueen arvokasta hyönteislajistoa.

Laidunnuksen mahdollisuus: Alue on hyvä laidunalue. Kohde on tarpeeksi suuri. Alueella on runsaasti rehua ja joitakin haitallisia vieraslajikasvustoja. Alueelle voi mahdollisesti hakea maatalouden ympäristösopimuksen. Alue tarvitsee tarkemman laidunnussuunnitelman.

Mikäli kohde otetaan mukaan laidunnukseen, on tehtävä yhteistyötä Uudenmaan ELY-keskuksen ja Helsingin ympäristöpalvelun kanssa.

Peruskunnostus: Alueelle tehdään aitalinjojen avaaminen ja aitaukset. Aitamisessa on huomioitava muinaisjäännös. Alue joudutaan jakamaan kahteen lohkoon kulkureittien takia, molempiin osiin on tehtävä sääsuojakatokset. Metsäisellä alueella tarvitaan raivausta.

Kartta 17. Ortoilmakuvassa vuodelta 1964 alue kokonaan peltoa. Kohteessa on ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 1964

○ Muinaisjäännös (Museovirasto)

□ Potentiaalinen laidunalue

Kuvat 38-40. Tankovainion niityt rajautuvat osin metsään ja teollisuusalueeseen. Erityisesti reuna-alueilla on runsaasti haitallisia vieraslajeja.

4.9 Uussillanpuisto

Pinta-ala: 4,50 ha

Niittyluokka: A1, arvoniitty ja A3, maisemaniitty

Alueen kuvaus: Uussillanpuiston niityt kuuluvat osana Vuosaari-Talosaaren niitykeskittymään Itä-Helsingin osa-alueella. Alue rajautuu metsään, liikenne väyliin ja asutukseen. Alue on elinympäristöiltään mosaikkinen, kedot, tuoreet niityt ja rehevöityneet alat vuorottelevat. Osa kohteesta on luonnonsuojelualuetta (Uussillanpuiston niittyjen luonnonsuojelualue). Avoimet alueet vesa-koituvat voimakkaasti. Koko niittyaluetta ympäröivät metsiköt ja puut. Maaperä alueella on kalliomaata, hiekkaa, karkeaa hietaa ja hiekkamoreenia. Alueella on kaasuputki.

Maankäytön historia: Alueet ovat olleet peltoa 1970-luvulla. Uussillanpuiston niityt toimivat vuosikymmenien ajan hevoslaitumena. Laiduntaminen päättyi 1990-luvun lopussa, jonka jälkeen alue oli noin kymmenen vuotta ilman hoitoa. Helsingin kaupunki on hoitanut niittyjä jo 2000-luvun alusta, mutta alueen muita osia vasta vuodesta 2017 alkaen. Hoitona on ollut puiden ja pensaiden raivaamista ja vieraslajien poistoa sekä vuosittainen niitto ja niittojätteen pois korjaaminen osalla suunnittelualueesta.

Alueen lounaisosassa ja Itäväylän varressa on ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema. Rakennusajankohta on vuosina 1915 - 1918. Kohteessa on näkyvissä maahan kaivettuja ja kallioon louhittuja yhdys- ja taisteluhautoja.

Niittylajisto: Monipuoliseen kasvilajistoon kuuluvat mm. ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), ahopukinjuuri (*Pimpinella saxifraga*), harakankello (*Campanula patula*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), juolavehnä (*Elytrigia repens*), kalvassara (*Carex pallescens*), kangasmaitikka (*Melampyrum pratense*), ketoneilikka (*Dianthus deltoides*), keväthanhikki (*Potentilla crantzii*), kevättaskuruoho (*Nocca caerulea*), kissankello (*Campanula rotundifolia*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), kultapiisku (*Solidago virgaurea*), metsäapila (*Trifolium medium*), mäkivirvilä (*Ervum tetraspermum*), niittyhumala (*Prunella vulgaris*), niittynurmikka (*Poa pratensis*), nokkonen (*Urtica dioica*), nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*), nurminata (*Festuca pratensis*), nurmi-piippo (*Luzula multiflora*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmiröllä (*Agrostis capillaris*), ojakärsämä (*Achillea ptarmica*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), peltopähkämö (*Stachys palustris*), peltosaunio (*Tripleurospermum inodorum*), peurankello (*Campanula glomerata*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), piharatamo (*Plantago major*), pihasaunio (*Matricaria discoidea*), piha-tatar (*Polygonum aviculare*), pikkulaukku (*Rhinanthus minor*), poimuhierakka

Kartta 18. Uussillanpuiston niittyjen rajaus.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

- Potentiaalinen laidunalue
- piisku
- jättipalsami
- LTJ_avoin_rauhoitettu_luonnonsuojelualueet

(*Rumex crispus*), poimulehti (*Alchemilla*), pujo (*Artemisia vulgaris*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), sananjalka (*Pteridium pinetorum*), siankärsämö (*Achillea millefolium*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), timotei (*Phleum pratense*), tuoksusimake (*Anthoxanthum odoratum*), valkoapila (*Trifolium repens*), valko-lehdokki (*Platanthera bifolia*) ja voikukka (*Taraxacum*).

Polun pohjoispuolella on Uussillanpuiston niittyjen kasvistollisesti arvokkain alue. Kukinta-aikaan aluetta värittävät ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), aho-matara (*Galium boreale*), aho-orvokki (*Viola canina*), ahopukinjuuri (*Pimpinella saxifraga*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), keltamatara (*Galium verum*), ketokarvaskallioinen (*Erigeron acris*), ketoneilikka (*Dianthus deltoides*), kevättädyke (*Veronica verna*), kissankello (*Campanula rotundifolia*), metsäapila (*Trifolium medium*), mäkikaura (*Helictotrichon pubescens*), mäkivirvilä (*Ervum tetraspermum*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), peurankello (*Campanula glomerata*), pikkulaukku (*Rhinanthus minor*), päivänkakkara (*Leucanthemum vulgare*), pölkkyruoho (*Arabis glabra*), siankärsämö (*Achillea millefolium*) ja särmäkuisma (*Hypericum maculatum*). Heinistä runsaita ovat tuoksusimake (*Anthoxanthum odoratum*), niittynurmikka (*Poa pratensis*), nurmirölli (*Agrostis capillaris*), punanata (*Festuca rubra*), nurmitähkiö eli timotei (*Phleum pratense*), hietakastikka (*Calamagrostis epigejos*) ja nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*) ja isopiisku (*Solidago gigantea*) tai kanadanpiisku (*Solidago canadensis*).

Muut vieraslajikasvit: Isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*), tertsuselja (*Sambucus racemosa*), rikkapalsami (*Impatiens parviflora*), karhunköynnös (*Convolvulus sepium*), paimenmatara (*Galium album*) ja piennarmatara (*Galium x pomeranicum*).

Alueen käyttö: Alueen läpi kulkee monia polkuja ja kevyen liikenteen väylä. Virkistyskäyttö.

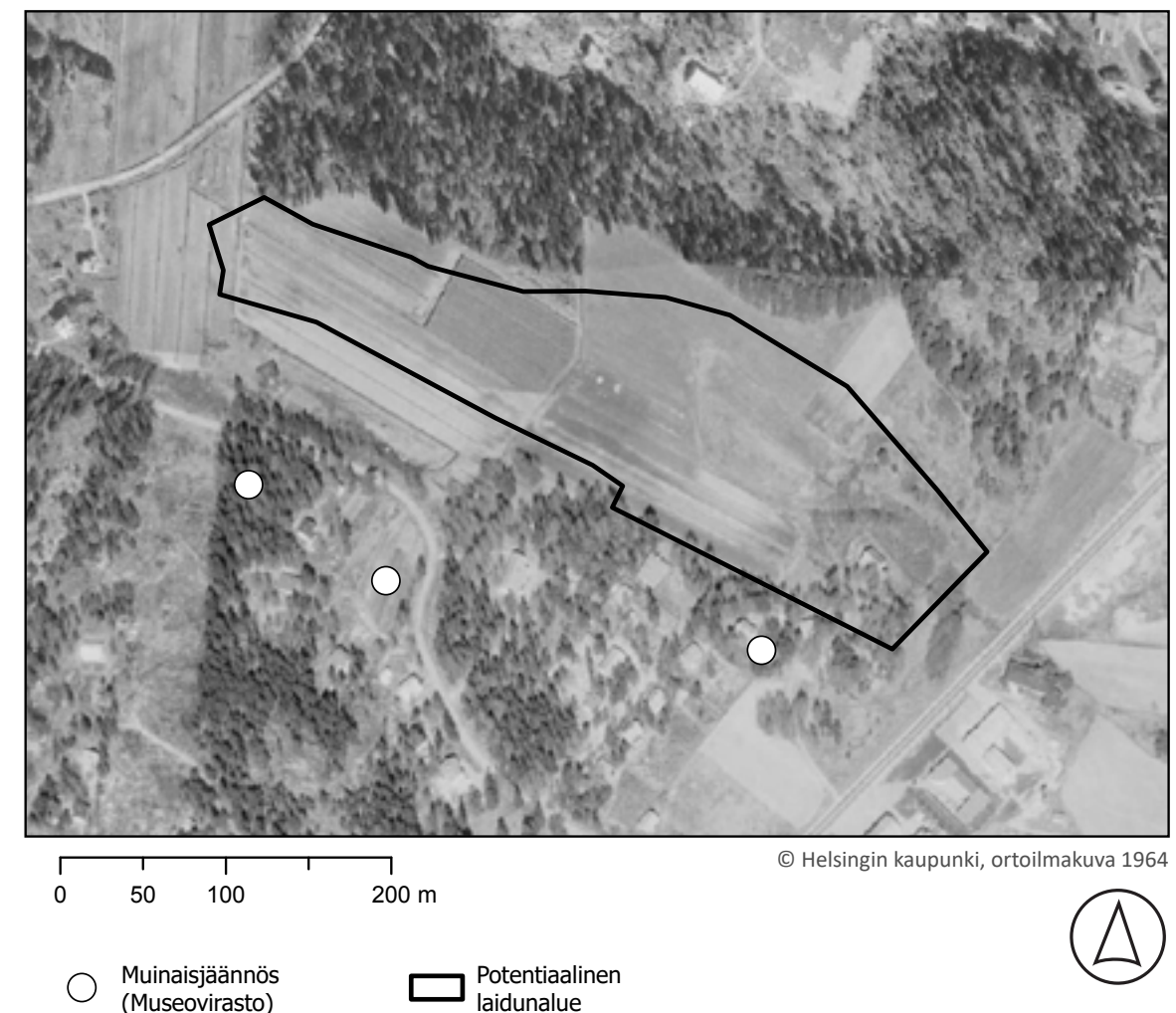
Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa vieraslajit ja säilyttää luonnon monimuotoisuus. Niityllä on runsaat pajukasvustot, laidunnus olisi toteutettava kiireellisesti luonnon monimuotoisuuden ja vieraskasvilajien kannalta.

Laidunnuksen mahdollisuudet: Alue muodostaa hyvän laidunnuskokonaisuuden. Alueella on rehua, haitallisia vieraskasvilajeja ja laidunnukseen sopiva maasto. Perinnebiotooppi sopii maatalouden ympäristötukeen. Alue tarvitsee tarkemman laidunnussuunnitelman. Jatkosuunnittelussa huomioidaan ympäröivät alueet mahdollisina laidunalueina.

Mikäli kohde otetaan mukaan laidunnukseen, on tehtävä yhteistyötä Uudenmaan ELY-keskuksen ja Helsingin ympäristöpalvelun kanssa.

Peruskunnostus: Alueen aitalinjat tulee avata, rakentaa aidat ja sääsuojat eläimille.

Kartta 19. Ortoilmakuvassa vuodelta 1964 on alue peltoa. Vain alueen itäosassa on rakennus. Kohteessa on ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema.

Kuvat 41-43. Osa Uussillanpuiston kasvillisuus on hyvin mosaiikkimaista, rehevistä kasvustoista aina ketolaikkuihin. Reuna-alueilla runsaasti vieraslajeja. Pajukko uhkaa avointa niittyalaa.

4.10 Uutelan niitty

Pinta-ala: Niitty 1: 1,00 ha ja Niitty 2: 1,65 ha

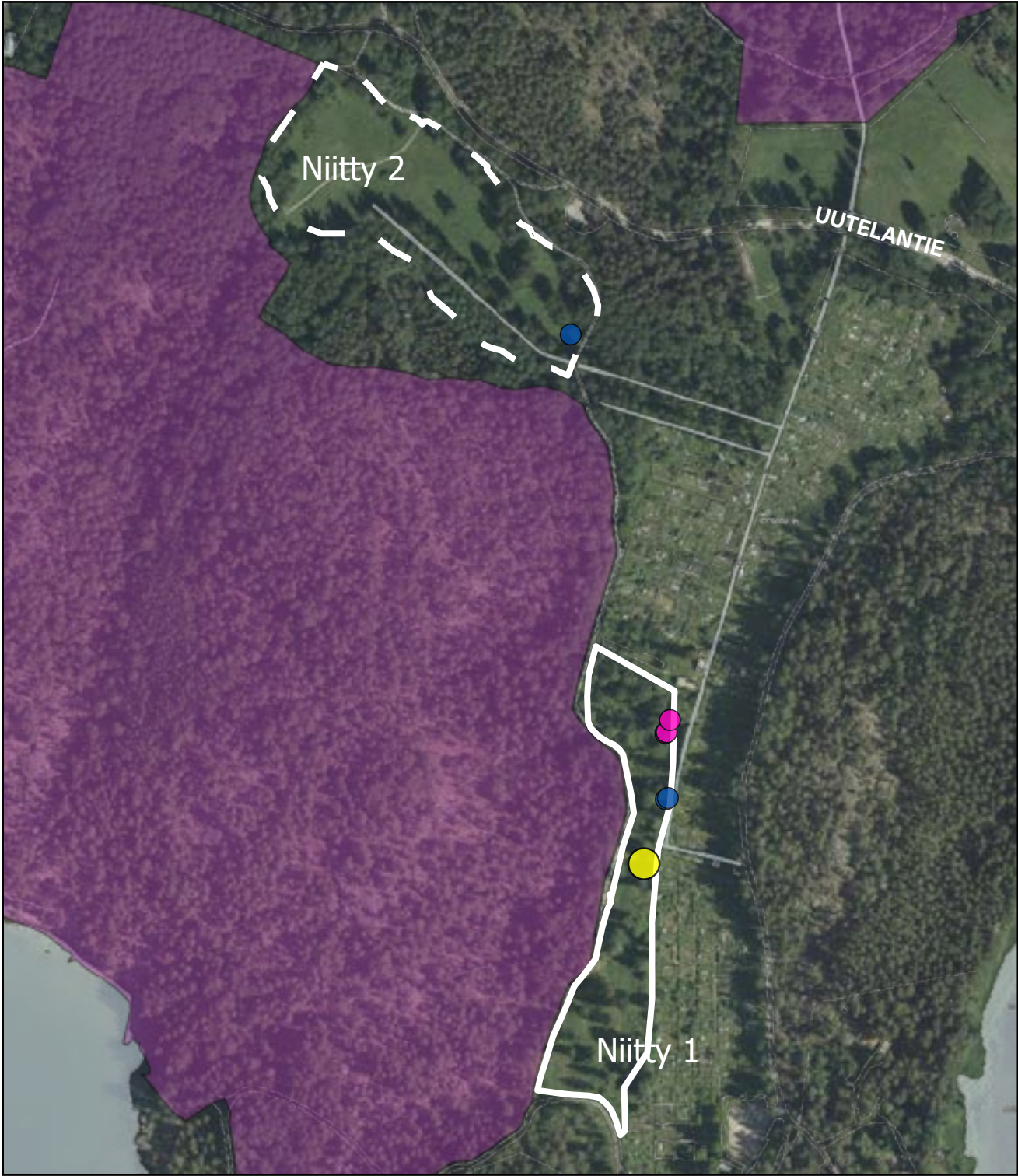
Niittyluokka: Niitty 2: A3, maisemaniitty

Alueen kuvaus: Kartoituksessa tarkasteltiin kahta laitumeksi soveltuvaa aluetta. Näistä toinen rajautui palstaviljelyalueeseen ja toinen oli tiemaisemassa näkyvä kohde. Alueen puustoa ovat haapa (*Populus tremula*), raita (*Salix caprea*), koivu (*Betula*), mänty (*Pinus sylvestris*) ja kataja (*Juniperus communis*). Alue muodostuu kahdesta lohkokosta. Maaperä alueella on hiekkamoreenia ja kalliomaata. Uutela on kokonaisuudessaan Helsingin kaupungin ulkoilualue.

Maankäytön historia: Alue on ollut Senaatin karttojen mukaan peltoa vuonna 1873. Alueet ovat vieläkin avoimia niittyjä. Alueella on pitkä viljelyhistoria.

Niittylajisto, Niitty 1: Kedon ja tuoreen niityn kasvillisuutta ovat ahomansikka (*Fragaria vesca*), ahopukinjauri (*Pimpinella saxifraga*), aitovirna (*Vicia sepium*), heinätähtimö (*Stellaria graminea*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), jokapaikansara (*Carex nigra*), karhunputki (*Angelica sylvestris*), keltamatara (*Galium verum*), keltanot (*Hieracium Umbellata*), kevätleinikki (*Ranunculus auricomus*), kevät-piippo (*Luzula pilosa*), kissankello (*Campanula rotundifolia*), kivikkoalvejuuri (*Dryopteris filix-mas*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), korpikaisla (*Scirpus sylvaticus*), kurjenkello (*Campanula persicifolia*), kyläkellukka (*Geum urbanum*), käenkaali (*Oxalis acetosella*), maahumala (*Glechoma hederacea*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), metsäapila (*Trifolium medium*), metsäkorte (*Equisetum sylvaticum*), metsämitikka (*Melampyrum sylvaticum*), mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), ojakellukka (*Geum rivale*), ojakärsämö (*Achillea ptarmica*), oravanmarja (*Maianthemum bifolium*), piikkiohdake (*Cirsium vulgare*), poimulehdet (*Alcemia*), puna-ailakki (*Silene dioica*), puna-apila (*Trifolium pratense*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), rohtotädyke (*Veronica officinalis*), rätvänä (*Potentilla erecta*), rönsyleinikki (*Ranunculus repens*), siankärsämö (*Achillea millefolium*), sudenmarja (*Paris quadrifolia*), suo-orkokki (*Viola palustris*), syyläjuuri (*Scrophularia nodosa*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), tuoksusimake (*Anthoxanthum odoratum*), vadelma (*Rubus idaeus*), valkoapila (*Trifolium repens*), valkovuokko (*Anemone nemorosa*), voikukka (*Taraxacum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*).

Kartta 20. Uutelan niittyjen rajaus.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Niittylajisto, Niitty 2: Tien varressa sijaitsevalla kostealla niityllä kasvavat aito-virna (*Vicia sepium*), heinätahtimö (*Stellaria graminea*), huopa-ohdake (*Cirsium heterophyllum*), karhunputki (*Angelica sylvestris*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), korpikaisla (*Scirpus sylvaticus*), kurjenkello (*Campanula persicifolia*), kyläkellukka (*Geum urbanum*), käenkaali (*Oxalis acetosella*), lillukka (*Rubus saxatilis*), mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), mesimarja (*Rubus arcticus*), metsäkorte (*Equisetum sylvaticum*), metsämitikka (*Melampyrum sylvaticum*), metsäorvokki (*Viola riviniana*), niityhumala, (*Prunella vulgaris*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nokkonen (*Urtica dioica*), nurmilauha, (*Deschampsia cespitosa*), nurmipiippo (*Luzula multiflora*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), ojakellukka (*Geum rivale*), ojakärsämö (*Achillea ptarmica*), ojaleinikki (*Ranunculus flammula*), peltokanankaali (*Barbarea vulgaris*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), poimulehdet (*Alchemilla*), puna-ailakki (*Silene dioica*),ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), rantakukka, (*Lythrum salicaria*), rantamatara (*Galium palustre*), rentukka (*Caltha palustris*), rohtotädyke (*Veronica officinalis*), rönsyleinikki (*Ranunculus repens*), sananjalka (*Pteridium pinetorum*), seittitakiainen (*Arctium tomentosum*), suo-ohdake (*Cirsium palustre*), suo-orvokki (*Viola palustris*), syyläjuuri (*Scrophularia nodosa*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), terttualpi (*Lysimachia thyrsiflora*), valkoapila (*Trifolium repens*), valkovuokko (*Anemone nemorosa*), voikukka (*Taraxacum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Jättipalsami (*Impatiens glandulifera*) ja kanadanpiisku (*Solidago canadensis*).

Muut vieraskasvilajit: Paimenmatara (*Galium album*) ja raunioyrtit (*Symphytum*).

Alueen käyttö: Alue rajautuu palstaviljelyalueeseen ja ulkoilureittiin. Virkistyskäyttö.

Kunnossapidon tavoitteet: Poistaa alueen vieraslajit. Säilyttää alueen luonnon monimuotoisuutta.

Laidunnuksen mahdollisuus: Alue muodostaa hyvän laitumen yhdessä muiden Uutelan laidunten kanssa. Alueella on rehua, vieraskasvilajeja ja alueen maasto sopii laidunnukseen. Kohde on perinnebiotooppi, joten maatalouden ympäristösopimus on mahdollinen. Alue tarvitsee tarkemman laidunnussuunnitelman. Alue on viljelypalstayhdistyksellä vuokralla, tämä huomioitava jatkosuunnittelussa.

Peruskunnostustarve: Alueelle tehdään aitalinjojen avaaminen, aitaaminen ja sääsuojat eläimille.

Kartta 21. Ortoilmakuvassa vuodelta 1964 alueet ovat peltoja.

Kuvat 44-46. Uutelan Niitty 1 yleiskuva ja vieraskasvilajeista jättipalsami ja rohtoraunioyrtti.

4.11 Vuosaarenhuipun niityt

Pinta-ala: yhteinen pinta-ala noin 10 ha. Niitty 1: 3,5 ha ja niitty 2: 6,8 ha (jakaantuu kahteen osaan).

Niittyluokka: uusympäristö

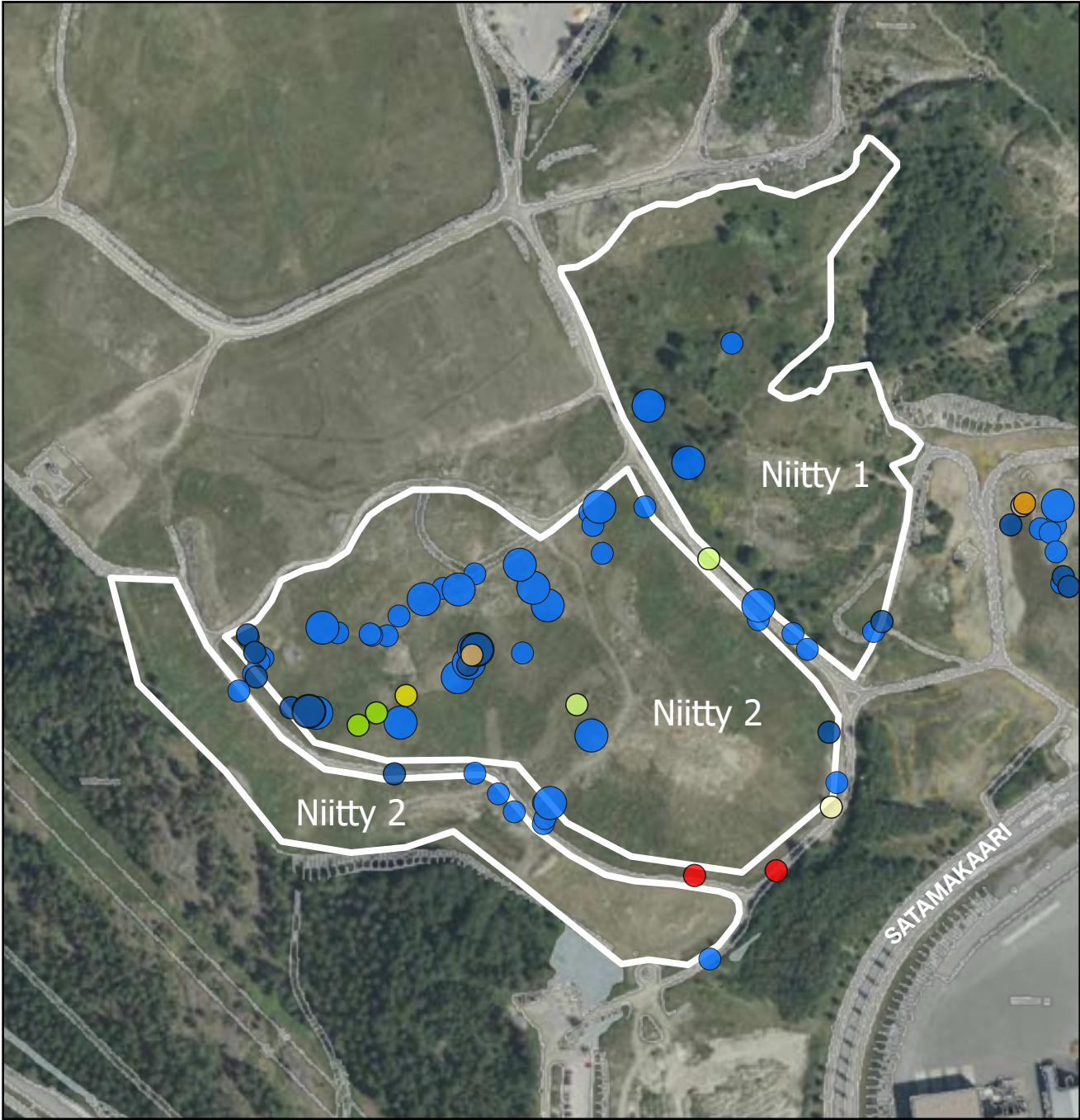
Alueen kuvaus: Kohde on virkistysaluetta, jonka maisema- ja luontoalueita kehitetään koko kaupungin kannalta merkittävänä virkistys- ja ulkoilualueena. Uudessa yleiskaavassa 2050 Vuosaarenhuippu on merkitty virkistys- ja viheralueeksi. Ympäröivät alueet ovat suureksi osaksi metsää, lukuun ottamatta Östersundomin lintuvesien luonnonsuojelu- ja Natura-alueita. Etelässä Vuosaarenhuippu rajautuu Niinisaarentiehen, kaakossa Vuosaaren satamaan.

Alueelle muodostuneen kasvillisuuden monimuotoisuus ja mosaiikkimaisuus mahdollistavat runsaan hyönteis-, lintu- ja nisäkäslajiston esiintymisen. Lintu- ja perhoskartoituksissa on alueella havaittu esiintyvän harvinaisia ja uhanalaisia lajeja. Vuosaarenhuippu on Itä-Helsingin keskeisin niittyverkoston niittykeskittymä ja laajimpia yhtenäisiä niittylaueita Helsingissä. Vuosaaren täyttömäen kasvillisuus on monipuolista, koostuen pääasiassa kuivien niittyjen ja ruderaattien lajeista. Täyttömäen laella on runsaasti paljasta kivennäismaata, mikä luo ihanteelliset olosuhteet monille pölyttäjille. Alueen alaosat ovat rehevämpiä ja heinävaltaisempia.

Maankäytön historia: Vuosaarenhuippu muodostuu entisen kaatopaikan ja maantäyttöalueen muodostamasta avoimesta alueesta, sekä sitä ympäröivistä metsistä. Vuosaaren maantäyttöalueen maisemarakentaminen on ollut pioneerihanke Helsingin kaupungin ylijäämämaiden ja erityisesti pintamaiden hyötykäytössä. Maantäyttöalueelle pyrittiin luomaan maarakentamisen keinoin edellytykset luonnonkaltaisten kasvillisuusyhdyskuntien kehittymiselle ja samalla alue toimi kaupunkirakentamisen tieltä väistymään joutuvan kasvillisuuden ns. sijoitusalueena.

Niittylajisto, Niitty 1: Länsirinteessä on voimakkaasti kumpuilevaa monimuotoista, pääosin avointa maisemaa. Sekä maastonmuodot että kasvillisuus muodostavat erilaisia tiloja alueelle. Kasvillisuuden erityispiirteitä edustavat avoimet niityt ja erityisesti kuivat paahdealueet. Alue on maisemallisesti merkittävä. Alue on jyrkkää rinnettä, jossa kasvaa erilaisia yksittäispuita ja puuryhmiä. Puista alueella kasvavat mm. pihlajat (*Sorbus aucuparia*), raita (*Salix caprea*), katajat (*Juniperus communis*) ja haapa (*Populus tremula*). Alue rajautuu polkuihin. Alue on heinävaltainen.

Kartta 22. Vuosaarenhuipun niittykohteiden rajaus.

0 25 50 100 m

© Helsingin kaupunki, kantakartan maastotiedot 2025
© Helsingin kaupunki, ortoilmakuva 2024

Alueella kasvaa ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), ahopukinjuuri (*Pimpinella saxifraga*), ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*), aivotirna (*Vicia sepium*), akilleija (*Aquilegia*), harjumasmalo (*Anthyllis vulneraria*), heinätähtimö (*Stellaria graminea*), hiirenkeltanot (*Pilosella Cauligera*-ryhmä), hiirenvirna (*Vicia cracca*), illakko (*Hesperis matronalis*), kangasajuruoho (*Thymus serpyllum*), kastikat, (*Calamagrostis*), keltasauramo (*Anthemis tinctoria*), ketohärkki (*Cerastium arvense*), kevättähtimö (*Stellaria holostea*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), kurjenkello (*Campanula persicifolia*), luonnonruusut (*Rosa*), maahumala (*Glechoma hederacea*), metsäapila (*Trifolium medium*), metsänätkelmä (*Lathyrus sylvestris*), mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), neidonkieli (*Echium vulgare*), niittyleinikki (*Ranunculus acris*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nurmilauha (*Deschampsia cespitosa*), nokkonen (*Urtica dioica*), nurmikohokki (*Silene vulgaris*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), peltokorte (*Equisetum arvense*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), peltovirvilä (*Ervillea hirsuta*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), poimulehdet (*Alcemilla*), puna-apila (*Trifolium pratense*), päivänkakkara (*Leucanthemum vulgare*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), rohtotädyke (*Veronica officinalis*), rönsyleinikki (*Ranunculus repens*), seittitakiainen (*Arctium tomentosum*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), tuoksusimake (*Anthoxanthum odoratum*), tyräkki (*Euphorbia*), valkoapila (*Trifolium repens*), valkopeippi (*Lamium album*), valkoapila (*Trifolium repens*), voikukka (*Taraxacum*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*).

Niittylajisto, niitty 2: Entisen kaatopaikan eteläosa on osa laajempaa avointa maisema-aluetta. Maastonmuodoiltaan pehmeästi kumpuileva alue on suhteellisen voimakaspiirteinen. Liittyy idässä maantäyttöalueen avoimeen eteläosaan muodostaen sen kanssa vahvan maastoiheen. Erityispiirteitä ovat voimakaspiirteinen, laaja, avoin maisema ja toisaalta sitä elävöittävät yksityiskohdat, kivikoiset kasvillisuussaarekkeet. Alueella on runsaasti luonnonkiviä. Potentiaalinen laidunalue jakaantuu kahteen osaan virkistysreitien takia. Alueen lajisto on hyvin monipuolinen ja kohteessa on haitallisia vieraskasvilajeja.

Kasvillisuuden valtalajit ovat heinäkasvit. Kohteen niittylajistoa ovat ahdekaunokki (*Centaurea jacea*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), ahopukinjuuri (*Pimpinella saxifraga*), ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*), aivotirna (*Vicia sepium*), harjumasmalo (*Anthyllis vulneraria*), heinäratamo (*Plantago lanceolata*), heinätähtimö (*Stellaria graminea*), hiirenkeltanot (*Pilosella Cauligera*), hiirenvirna (*Vicia cracca*), hopeahanhikki (*Potentilla argentea*), huopakeltano (*Pilosella Pilosellina*), kangasajuruoho (*Thymus serpyllum*), karhuputki (*Angelica sylvestris*), kastikat (*Calamagrostis*), keltamaksaruoho (*Sedum acre*), keltasauramo (*Cota tinctoria*), ketohanhikki (*Argentina anserina*), ketohärkki (*Cerastium arvense*), kevättähtimö (*Rabelera holostea*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), kultapiisku (*Solidago virgaurea*),

kyläkellukka (*Geum urbanum*), leskenlehti (*Tussilago farfara*), litulaukka (*Alliaria petiolata*), maitohorsma (*Chamaenerion angustifolium*), metsäapila (*Trifolium medium*), metsälauha (*Avenella flexuosa*), myskimalva (*Malva moschata*), mäkikuisma (*Hypericum perforatum*), mäkimeirami (*Origanum vulgare*), mäkitervakko (*Viscaria vulgaris*), neidonkieli (*Echium vulgare*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), niittysuolaheinä (*Rumex acetosa*), nokkonen (*Urtica dioica*), nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*), nuokkukohokki (*Silene nutans*), nurmikaunokki (*Centaurea phrygia*), nurmipiippo (*Luzula multiflora*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*), nurmitädyke (*Veronica chamaedrys*), nurmitähkiö eli timotei (*Phleum pratense*), oranssikeltano (*Pilosella Cauligera*), palsternakka (*Pastinaca sativa*), peltokanakaali (*Barbarea vulgaris*), peltokorte (*Equisetum arvense*), peltovirvilä (*Vicia hirsuta*), pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), poimulehdet (*Alcemilla*), pujo (*Artemisia vulgaris*), puna-ailakki (*Silene dioica*), puna-apila (*Trifolium pratense*), päivänkakkara (*Leucanthemum vulgare*), pölkkyruoho (*Arabis glabra*), ranta-alpi, (*Lysimachia vulgaris*), rohtovirmajuuri (*Valeriana officinalis*), ruoholaukka (*Allium schoenoprasum*), rönsyleinikki (*Ranunculus repens*), sarjakeltanot (*Hieracium Umbellata*-ryhmä), seittitakiainen (*Arctium tomentosum*), siänkärsämä (*Achillea millefolium*), syyläjuuri (*Scrophularia nodosa*), särmäkuisma (*Hypericum maculatum*), tyrni (*Hippophaë rhamnoides*), ukontulikukka (*Verbascum thapsus*), rohtotädyke (*Veronica officinalis*), vadelma (*Rubus idaeus*), valkopeippi (*Lamium album*), valkoapila (*Trifolium repens*), voikukka (*Taraxacum*), vuohenkello (*Campanula rapunculoides*) ja vuohenputki (*Aegopodium podagraria*).

Haitalliset vieraskasvilajit: Japanintatar (*Reynoutria japonica*), kurttturuusu (*Rosa rugosa*), komealupiini (*Lupinus polyphyllus*) sekä kanadan-, iso- tai korkeapiiskut (*Solidago*).

Kuvat 47-49. Vuosaarenhuipulla on runsaasti erilaisia vieraskasvilajeja, kuten kuvassa olevat komealupiini, tatar-lajike sekä punalehtiruusu.

Muut vieraslajit: Punalehtiruusu (*Rosa glauca*), raunioyrtit (*Symphytum*), iso-tuomipihlaja (*Amelanchier spicata*), kanadankoiransilmä (*Erigeron canadensis*) ja paimenmatara (*Galium album*).

Alueen käyttö: Vuosaarenhuippu sijaitsee suhteellisen hyvien liikenneyhteyksi-en varrella, laajojen asuinalueiden tuntumassa. Vuosaarenhuippu palvelee sekä lähivirkistystä että seudullista virkistystarvetta. Alueella on reittejä ja opasteita. Alue on merkittävä luonnontarkkailualue.

Kunnossapidon tavoite: Poistaa vieraslajeja sekä säilyttää ja lisätä luonnon monimuotoisuutta.

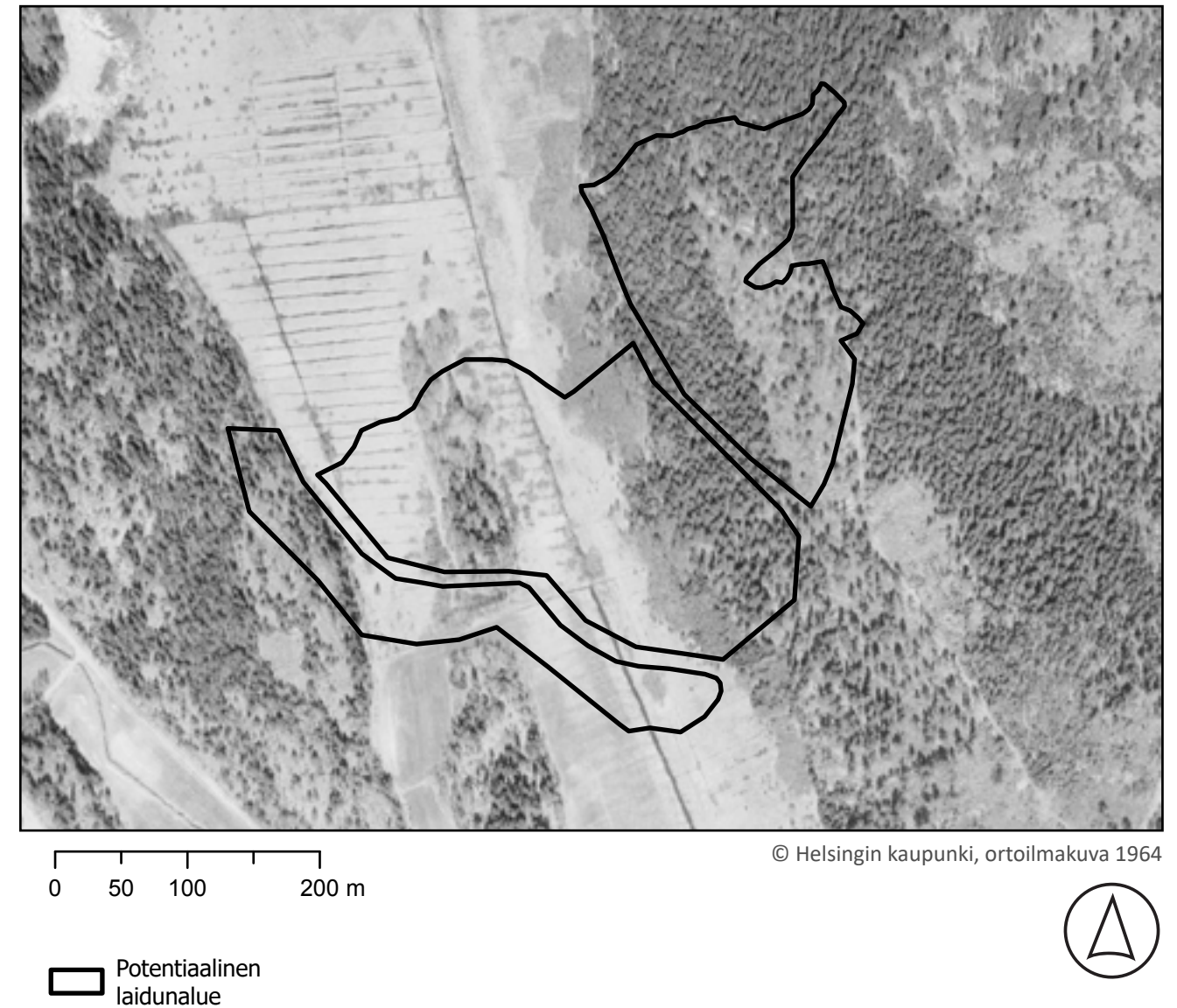
Laidunnuksen mahdollisuus: Kohteet sopivat hyvin laidunnukseen. Alueet ovat laajat ja laidunelämille on erilaista syötävää paljon ja koko kesäksi. Kohteessa on myös hyvin paljon erilaisia vieraskasvilajeja. Uusympäristönä ei ole varmuutta maatalouden ympäristösopimuksesta. Alue tarvitsee tarkemman laidunnus-suunnitelman.

Peruskunnostus: Alueella tulee huomioida kohteen maan alla olevat pintaeristykset, sillä kohde on vanha kaatopaikka. Pintamaan syvyys voi vaihdella, mutta pintaeristyksen päällä pitäisi olla ainakin yksi metri puhdasta maata. Pintaeristyksiä ei saa puhkaista esimerkiksi aitalolpilla. Koska joillakin lohkoilla ei ole yhtään puuta, ovat eläinten säänsuojakatokset erittäin tarpeelliset. Kohteille tehdään aitalinjojen avaaminen, aitaaminen ja sääsuojat eläimille.

Kuva 50. Kauniista kumpuilevaa Vuosaaren maisemaa ja maisemapuita.

Kartta 23. Ortokuva vuodelta 1964 kertoo ajasta ennen kaatopaikkaa. Kohde on ollut metsää ja peltoa.

Kuvat 51-53. Vuosaarenhuipun maisemarakenne ja kasvillisuus ovat hyvin monipuolisia.

5 Selvityksen tulokset

Selvityksen yhdestätoista kohteesta kuusi osoittautui selkeästi hyväksi laidunnus-kohteeksi. Bredbackan kaava-alueella, Vuosaarenhuipulla, Tankovainion, Uutelan ja Uussillanpuiston niityillä on riittävästi kokoa ja ravintoa eläimille koko kasvukauden ajaksi. Näistä perinnebiotooppiarvoja edustavat kohteet ovat todennäköisesti myös maatalouden ympäristösopimukseen kelpavia laitumia. Uutelan laitumet ovat pieniä, mutta uusi laidun sopii hyvin laidunkiertoon Uutelassa olevien laidunten kanssa. Näissä kaikissa kohteissa haitallisten vieraskasvilajien torjunnan lisäksi on mahdollisuus lisätä kohteiden luonnon monimuotoisuutta. Laidunnus tuottaa uudenlaisia viheralueita ja elämyksiä asukkaille.

Sjökullan torpan ja Jollaksen kartanon niityillä voidaan kierrättää samaa lammasta kesän aikana. Nämä kohteet ovat kooltaan pieniä, ja niissä ei ole rehua lampaille koko kesäksi. Myös näissä kohteissa luonnon monimuotoisuus lisääntyy.

Bredbackan kaava-alueella ja Linnapellonpuiston länsiosassa tarvitaan peruskunnostusraivauksia. Näillä alueella on myös runsaasti erilaisia vieraslajeja. Nämä kohteet hyötyisivät erityisesti laidunnuksesta. Molemmat kohteet levittävät vieraslajeja

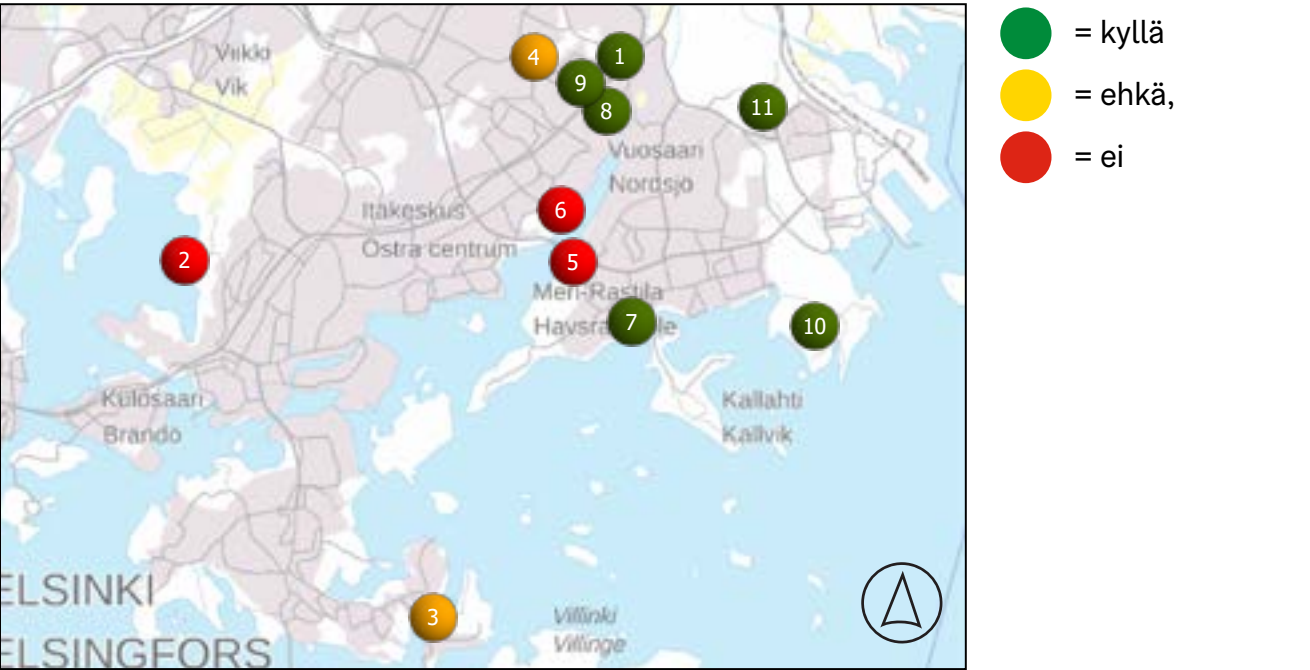
ympäristöönsä. Molempien alueiden läpi kulkee oja, joka laskee Vartiokylänlahteen. Jättipalsami leviää helposti ojia ja vettä pitkin. Ojien varrella vieraslajien torjunta tulisi tehdä koko valuma-alueella.

Kolme kohdetta ei sopinut laitumeksi. Fastholmassa laidunnus ei tuo alueen arvokkaalle luonnolle lisäarvoa. Vieraskasvilajin torjunta tulee toteuttaa siellä muilla tavoilla. Puotilan kartanon ja Meri-Rastilan niittyjen kasvillisuus eli rehu ei ollut eläimille riittävää tai sopivaa ja kohteet olivat pinta-alaltaan pieniä. Meri-Rastilassa jättipalsami kannattaa torjua kitkemällä.

Laidunnus on suositeltava tapa hoitaa luontoa, torjua haitallisia vieraskasvilajeja ja tarjota elämyksiä asukkaille. Yhteistyöllä syntyy onnistumisia!

Taulukko 2. Kohteiden soveltuvuus laitumeksi

Nro	Kohde	Sopivuus laitumeksi	Ympäristösopimuskelpoisuus
1	Bredbackan kaava-alue	Kyllä	Mahdollisesti. Tarkistettava Uudenmaan Elinvoimakeskuksesta (entinen Uudenmaan ELY-keskus)
2	Fastholma	Ei	Ei
3	Jollaksen kartanon niityt	Ehkä	Ei, on osa kartanopuistoa
4	Linnapellon puiston länsipää	Ehkä	Mahdollisesti. Tarkistettava Uudenmaan Elinvoimakeskuksesta (entinen Uudenmaan ELY-keskus)
5	Meri-Rastila niitty	Ei	Ei
6	Puotilan kartano	Ei	Ei
7	Sjökullan torpan ympäristö	Kyllä	Kyllä, perinnebiotooppi arvoja.
8	Tankovainion niitty	Kyllä	Kyllä, perinnebiotooppi arvoja.
9	Uussillanpuiston niityt	Kyllä	Kyllä, perinnebiotooppi arvoja.
10	Uutelan niityt	Kyllä	Kyllä, perinnebiotooppi arvoja.
11	Vuosaaren huippu	Kyllä	Mahdollisesti. Tarkistettava Uudenmaan Elinvoimakeskuksesta (entinen Uudenmaan ELY-keskus)

Kartta 24. Kohteiden soveltuvuus laitumeksi.

Lähteet ja lisätietoa:

Laidunnus

- Eläintieto. Hevonen luonnossa. Eläinten hyvinvointikeskus. <https://www.elaintieto.fi/hevonen/hevonen-luonnossa/>
- Eläintieto. Lammas luonnossa. Eläinten hyvinvointikeskus. <https://www.elaintieto.fi/lammas/lammas-luonnossa/>
- Eläintieto. Nauta luonnossa. Eläinten hyvinvointikeskus. <https://www.elaintieto.fi/nauta/nauta-luonnossa/>
- Hirvonen, A. Söyrinki R. & Puolamäki, L. 2021. Sopimusalaidunnus, opas käytännön toteutukseen. https://www.laidunpankki.fi/attachments/text_editor/251.pdf
- Jalo, M. & Alitalo, V. 2019. Lämpäiden ja vuohien Laidunopas. <https://www.proagria.fi/uploads/Lämpäiden-ja-vuohien-laidunopas.pdf>
- Rautianen, J. 2014. Lämpäiden aurinkoihottuma - mitä neuvoksi? https://www.laidunpankki.fi/attachments/text_editor/160.pdf
- Ruokavirasto. Ympäristösopimukset, ympäristösopimusehdot. <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/peltotuet/maatalousluonnon-ja-maiseman-hoitosisopimus/sopimusehdot-maatalousluonnon-monimuotoisuuden-ja-maiseman-hoito/sopimusehdot-maatalousluonnon-monimuotoisuuden-ja-maiseman-hoito-2025/>
- Ympäri-hanke. 2018. Vieraslajien torjunta laiduntamalla. https://www.proagria.fi/uploads/archive/attachment/toimintamalli_vieraslajit_laidunnuksessa_0.pdf
- Länkinpankin laidunnukseseen liittyvät sopimuspohjat. <https://www.laidunpankki.fi/tietopankki/sopimusmallit>

Vieraslajit

- Blom, H. & Velmala, S. 2025. Haitalliset vieraslajit kurittavat pölyttäjiamme. Artikkel. <https://www.luke.fi/fi/uutiset/haitalliset-vieraslajit-kurittavat-polyttajiamme>
- Helsingin kaupungin haitallisten vieraskasvien ja -etanoiden torjunnan priorisointisuunnitelma. Kaupunkiympäristön aineistoja 2022:9. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/aineistot/aineistoja-09-22.pdf>
- Kansallinen vieraslajisivusto. <https://vieraslajit.fi/>
- Leino, V. 2024. Laiduntaminen jättipalsamin torjuntamenetelmänä. Tapaustutkimus Hämeenlinnan Vankanlähteentie. Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Kestävä Kehitys, Forssa https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/852058/Leino_Verne-ri.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Ylitalo, T. Jättipalsamin torjunta lampaita laiduntamalla Jyväskylän Vehkalammenpuistossa. Viekas-LIFE. https://www.jyvaskyla.fi/sites/default/files/2024-05/VieKas-life_hankkeen_loppuraportti.pdf

Tietoa suunnittelukohteista

- Donner, J. 2007. Puotilan kartano. Historiallinen selvitys ja puiston kehittämistavoitteet. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2007:15/ Katu- ja puisto-osasto https://www.hel.fi/hel2/hkr/julkaisut/2007/puotilan_kartano_2007_15.pdf
- Helsingin kaupunki. Fastholman lintutorni. <https://www.hel.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/ulkoilu-puistot-ja-luontokohteet/ulkoilualueet/viikin-luontoalue/fastholman-lintutorni>
- Helsingin kaupunki. Vuosaaren huippu, aluekortti.
- Karilas, A. ja Oksman, S. & Anttola, A-M. 2021. Helsingin niittyverkoston kehittäminen. Helsingin kaupunki. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2021:22. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-22-21.pdf>
- Kiema, S., Palorinne J. & Pimenoff S. 2024. Helsingin Bredbacka asemakaavan muutos, metsien ja luonnon monimuotoisuuden arviointi vuonna 2024. Luontotieto Keiron Oy.
- Metsänen, T, Still, S. & Yrjölä, R. 2024. Fastholman luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma vuosille 2025–2034 https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/Fastholma-HKS_luonnos.pdf
- Museovirasto Kulttuuriympäristön palveluikkuna. www.kyppi.fi
- Museovirasto RKY alueet. https://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1573
- Näkymä Oy. 2024. Jollaksen kartanon hoito- ja kehittämissuunnitelma. Lähtökohdat ja kysymyksiä.
- Paukkunen, J. 2020. Myrkkypistiäiskartoitus Linnavuorenpuiston ja Uussillanpuiston niittyalueilla sekä Kivikon ulkoilupuiston kallioalueella Helsingissä vuonna 2020.
- Paukkunen, J. 2023. Idänperhoshukan esiintymisselvitys, elinympäristön rajausta ja hoitosuositukset Helsingin Vartiokylässä kesällä 2023
- Stara/ Lambe, S., Luontotieto Oy/ Pimenoff, S. & Seimola T. 2017. Vuosaarenhuipun hoito- ja kehittämissuunnitelma 2018 -2027. Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala.
- Vuosaari-Seura. Sjököllan torppa. <https://vuosaari.fi/sjokullan-torppa/>
- Yrjölä, R & Metsälä, T. 2024. Helsingin Uussillanpuiston niittyjen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmavuosille 2023–2032. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2024:10. <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-10-24.pdf>
- Ortokuvat ja historialliset ilmakuvat: Helsingin kaupungin avoimen datan WMS-palvelu

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.